

APOCALIPSIS

Pa' Jesucristo jiyikfelittaxets pa' lunye'jkii hatse'.

1 ¹Hane'en pakha' lunye'jkii pa' Dios tisij ha' Jesucristo hats'inha qu' nethinij pekhewe' yijayan hakha'an pakha' hats nite' toxik'ui lunye'jkii hatse'. Qa ha' Jesucristo qa tisij pa' ángel qu' netisij ha'ne leqejkunenek Juan.^a

²Hik ha'ne Juan iyetij kekhewe' le'lijei pa' Intata, qa nifel iye kekhewe' iyetij ha' Jesucristo, qa week kekhewe' yi'wen.^b

³Le'wisi'mkii pakha' qu' niyinenik'i eke' wi'tlijei nifel pakha' lunye'jkii hatse' qe nite' yeqeku'uk'i, qa le'sitsi'mkii iye pe'qu' nepiye'ek'i, qe t'eku'miju't qa nite' yeqeku'uk'i, qe pa' lahats'ij hats met.^c

⁴Yakha' Juan henq'ika'ał ei ekheweli't hekhewe' wetsjuk tatsai (7) witlijtsitjiyits i'ni' ha' sehe' Asia. Pa' Intata qu' ne'feni't qa qu' nikesimentekii iye pe' atawjetsi't, hik pakha' hane'ej, qa pakha'aj, qa hatse' iye, qa pe' wetsjuk tatsai (7) lunyejei pa' Espíritu Santo iye, hik pekhewe' i'nijup pa' łots'oji'la'x pakha'an^d

⁵qa ha' Jesucristo iye, hikha' yijaa'ija pa'qu' hats nit'ij, hikha' jojo'oj in ıla'x iye qa yamii na' wa's, hikha' tenek'enhe'yipji' pe' week wit'alheyipji' ha'ne sehe'. Ha' Cristo jiyisu'un qa yiwu'mik'ui pe' inwu'ets qe ta'lets ke' l'athits in t'ilitfik'i,

⁶ma' qa yaqsi'lj ine'mijkii in jitenek'enhei, qa łaqqa pa'il inij qa jit'lithayiyi'm pa' leqe Dios qa łatata iye, hikpa' neniwqinhetji'ha qa hasu'uj qu' newetli'ij. Amén.^e

⁷*Jeł qeku'ni'tek, hats te'nilitju' nekijju' ne' wasil. (Dn 7:13)*

Week qu' ni'wen hatse', week pekhewe' yilan pa'aj qa tijje'mkii iye. Qa week pe' witsetits qu' qi qu' neqejsi'le' ej wetju't hatse'. Ehe, hik aka' qu' lunye'je' (Amén).^f

^a 1:1 Hch 2:18; Ro 6:19; 1P 2:16; Ap 22:6,8; Dn 2:28-29,45; Gn 24:7; Mt 1:24; Hch 12:11; Jn 21:7 ^b 1:2 1Co 1:6; Ap 12:17; 19:10; 20:4 ^c 1:3 Ap 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7,14 ^d 1:4 Tit 1:4; Ap 1:8,17; 3:1; 4:5,8; 5:6; 16:5 ^e 1:6 Ex 19:6 ^f 1:7 Is 19:1; Gn 12:3; 28:14; Zac 12:10; 14:17; Dn 7:13

⁸Yit'ij pa' Yatsat'ax'inij Dios: —Yakha' hik yijunye'lj ne'ej witq'ikati' “Alfa” qa ne'ej “Omega”.^g Qe yakha' ya'hane'ej, qa yakha' iye yapakhaa'ij, qa yakha' iye hatse'. Yakha' ham yit'unhenyeji'ijut'.—^h

Juan yi'wen iye pa' Ła's pa' Jukhew.

⁹Yakha' Juan, ejefe'elipji' pa' Intata qa ewi'ł ju'uniji' iye pakha' jitaats'e'ej qa nite' jitaqsunijup iye qe inekhewel ju'un jiteje'm pa' tenek'enheiji' ha' Jesús. Yakha' ha'ni'kii ha'ne witq'ophe'i'we't leqewuk'ujji' ha'ne iweli' ł'isla'wet łii Patmos, qe ta'łets in henfel ke' Intata łe'łije'i qa in henfel iye kekhewe' iyetij ha' Jesucristo.ⁱ

¹⁰Kakha' leqe ne'łuji' ha' Yatsat'ax'inij (domingo) pa' Espiritu Santo hikpa' i'nyitji', hikpa' ta'łets in hepi'ye' pa' yanu'ui t'unik'i wit'ax in łet'unhenye'jik'i ek na'aj ł'a'x ne'ej foj.^j

¹¹Qa yit'ij: —Ika' pa'qu' witfaakanek'e hekhewe' łi'wen, qa' inqekenijii hekhewe' wetsjuk tatsai (7) witłiıtsitjiyits i'ni' he' witsetits Efeso, Esmirna, Pėrgamo, Tiatira, Sardis, Filadelfia qa ha' Laodicea.—

¹²Ma' qa hetetwek'ela'xtax qu' łi'wen pakha' t'axii pa' yithin yiwets. Qa in hats hetetwek'ela'x, qa' łi'wen he' wetsjuk tatsai (7) tsupjul fetewots oro yaqamax.^k

¹³Qa ha' leqewuk'ujji' hekhewe' tsupjul fetewots, qa łi'wen hakha' hik łunye'lj ha' Ła's pa' Jukhew, ha' ł'uyhitjii yamiiju' he' łef'ıyei, qa ha' leqelutsax weniftii oro q'ılimmik'i qa ł'ejuyi'ł neki'.^l

¹⁴He' ł'ewkujits ha' łejıla' fo'ıja, hik łunye'lj na'aj lana qe fo'ıja, hik łunye'lj iye na'aj ł'ifiwa'x in fo'ıja. He' łotoy t'unitsik'ıha ka' ł'ula'x in tujji'ha, in łunye'jek na'aj fe't qe eleje'yija qa fo'.

¹⁵He' łef'ıyei hik łunyejei ne'ej bronce in leppepep qe i'nk'a tenit'ıjfik'i ne'ej witoxp'onhetjiyifi. Pa' ł'a'x t'unik'ıha in łet'unhenye'jik'i ek na'aj ł'a'x na'aj qi iweli' qe tsujjetsju'.^m

¹⁶Ha' yiyayik'i łokoi i'nji' he' wetsjuk tatsai (7) footekii, qa ha' łeji' qa t'atsji'łfik'i ha' ewi'ł witqatsjikinet week yastax ł'anu qa ł'ejuyi'ł. Ha' łeju's tujji'ha hik łunye'lj ne' junu' qe t'unik'ıha na'aj ł'ula'x.ⁿ

¹⁷In łi'wen, qa tsamifi he' łef'ıyei hik yijunye'lj qu' hawa'm. Qa hakha'an qa t'eku'myipji' ha' yiyayik'i łokoi, qa yit'ij: —Hasu'uj e'nijiwei, yakha' yojo qa yakha' iye teke'lenju',^o

¹⁸Yakha' iye pa' nite' yili'ij in na'ł. Yakha' iye hawa'm. Yakha' hane'ej yi'ł'a'x qa nite' yili'ij qu' natsa'ł. Yakha' na'ł ye'm ne' łejinjei qe heinek'enhe'yij na' witwamhiye'lj qa na' łe'nq'ıtset'ij ne' naxju'.

^g 1:8 Ne'ej Alfa griego leq'ikati' hik łunye'lj ne'ej “A” in yojo, qa Omega qa hik łunye'lj ne'ej witq'ikati' “Z” in teke'lenju'. ^h 1:8 Is 44:6; Ap 21:6; 22:13 ⁱ 1:9 Ap 1:2; 6:9; 12:17; 19:10; 20:4 ^j 1:10 Ap 4:2; 17:3; 21:10 ^k 1:12 Ex 20:18 ^l 1:13 Dn 7:13 ^m 1:15 Ez 1:24; 43:2; Ap 14:2; 19:6 ⁿ 1:16 Is 49:2; He 4:12; Ap 2:12,16; 19:15 ^o 1:17 Is 41:4; 44:6; 48:12; Ap 2:8; 22:13

19 Ika'ajji' kekhewe' hi'wen, kekhewe' hane'ej ñunyejeikii, qa kekhewe' iye qu' ñunyejeje'kii hatse'.

20 Aka'an kakha' ñunye'jkiiha hekhewe' hi'wen wetsjuk tatsai (7) footekii i'nji' ha'ne ts'iyayik'i yikoi qa hekhewe' iye wetsjuk tatsai (7) tsupjul fetewots oro yaqamax. Hekhewe' wetsjuk tatsai (7) footekii hik nekhewe' hatse' ne' hik ñunyejei qu' angelitse' in tenek'enhe'yi' ne' wetsjuk tatsai (7) witlitsitjiyits, qa hekhewe' wetsjuk tatsai (7) tsupjul qa hik hekhewe' ne' wetsjuk tatsai (7) witlitsitjiyits.—

Pe' ñe'lijeyii pa' Jesús pe' witlijsitjii pa' witset Efeso.

2 ¹—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witlijsitjii na' witset Efeso, qa' it'ij: “Hakha' i'nji' ha' yiya'yik'i ñokoi he' wetsjuk tatsai (7) footekii, qa ikik'i iye hekhewe' wetsjuk tatsai (7) tsupjul fetewots oro yaqamax, yit'ij:

² ‘Yakha' tsikfe'lets week kekhewe' ñaqsiilijkii, qa kakha' ñunye'j iye in 'ithay'i'ñ, qa in nite' ñono'qmositi'ñ iye. Ma' qa nite' ñisu'uni'ñ qu' iwejinñi'ñ pe' u'lax yaqsiijkii, qa tsikfe'lets iye in ñijaajini'ñ hekhewe' yit'ij ñetets qu' apostolitse' qa nite'ñe apóstoles, ma' qa ñenikfe'li'ñets in ejtitsitse'.

³ Nite' ñono'qmositi'ñ. ñawtshetenheti'yi'ñkii qe ta'ñets ka' Yii, qa nite'ñe atha'la'li'ñju'.

⁴ Qa na'ñe aka' t'ejui eju'ñ aka'an: in hats lili'ñij ka' yojo e'qsu'unka'xi'ñyij.

⁵ Qa hik ta'ñijupi', ñjamti'ñik'i kakha' ejunyejeje'ñ in mexente' ñanami'ñ ju'kii hik aka'aj. Ma' qa' ili'ñij aka'an qa' aqsiiilijkii iye kekhewe' ñaqsiilijkii in yojo. Qa qu' nite'ye'ñe, qa' natsamii na' ña'ni'ñi' qa' henit'ijji' na' i'ntaxi' ne' tsupju' fetewoki', qu' nite' iliyi'ñij ka' ejunyejeje'ñ.

⁶ Qa na'ñe ka' k'esu'uni'ñij in ñuteni'ñ kakha' ñunyejei nekhewe' nicolaítas,^p hik nekhewe' yakha' iye in hutén.

⁷ Pakha' qu' nana'ñ ñekfiye', qa nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witlijsitjiyits. Pekhewe' qu' nanaxij qa' hetisij qu' netuj ne' ñei ne' najkak ta'ñets pa' witi'ñax nite' yili'ñij, hik nekhe' i'ni' na' ñewenq'enhe'wet na' Dios (paraíso).’ ”—^q

Pe' ñe'lijeyii pa' Jesús pe' witlijsitjii pa' witset Esmirna.

⁸—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witlijsitjii na' witset Esmirna, qa' it'ij: “hakha' hik hakha' pa' yojo qa hik hakha' iye pa' teke'lenju', hik hakha' iye wa'm, qa hik hakha' ñla'x iye, yit'ij:

⁹ ‘Yakha' tsikfe'lets in qi in ñaats'e'ñij, qa tsikfe'lets iye in if'ijetsitstaxi'ñ hane'ej, qa a'patunitsi'ñi. Qa tsikfe'lets iye in u'ñetsik'i 'ñanyejeje'ñ

^p 2:6 Nicolaítas ikji', in yisu'un qu' niyini' pe' yijayan qa natkiniji' wekwekte, i'ññi' qe wanawitji'ñijifi 'ñesenits. ^q 2:7 1Jn 5:4-5; Gn 2:8-9; Lc 23:43; 2Co 12:4; Ap 22:2,14,19

ewetskii hekhewe' judioltax qa nite'le hik ñunyejei qu' judiole', qe nakha'le inwo'met (Satanás) hik nakha' yijayan.

¹⁰Hasu'uj e'nijiwe'yil' qu' nanamtaxil' ewets kekhewe' qu' aats'e'elij, qe na' inwo'met yuihinifi hatse' pe'qu' uja'xe' ekheweli'l' ne' witq'opheitjii, qe qa' najajini'l'. Qa' ami'ñijets diez (10) neluts qu' qi qu' aats'e'elij. Matjanitheni'ñij pakha' nite' eqekuyejeyi'ñij, inye'ñju' qu' nalantaxi'ñifi, qa yakha' qa' k'elisiñij pa'qu' apjisa'yil'ñi witla'x nite' yili'ñij.

¹¹Pakha' qu' nana'l' ñekfiye', qa nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witliñtsitjiyits. Pekhewe' qu' nanaxij, nite' ñeke' qu' nawtsheten nakha' teke'lenju' witwamhi'.' ”—^r ^s

Pe' ñe'ñijeyii pa' Jesús pe' witliñtsitjii pa' witset Pérgamo.

¹²—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witliñtsitjii na' witset Pérgamo, qa' it'ij: “hakha' na'li'm ha' ewi'l' witqatsjikinet week yastax ñanu qa' ñejuyil' yit'ij:’

¹³“Tsikfe'lets nakha' ña'ni'ñi' in hik nakha' i'ni' na' ñots'ojil'la'x na' Satanás. Ekhweli'l' nite' ñisu'uni'l' qu' iwejni'l' ka' yii, qa nite' ñisu'uni'l' iye qu' ili'ñij pa' nite' eqekuyejeyi'ñij, yemjeetax kekhewe' nelutsji' kakha' Antipas, hik kakha' qi in tsifeltax iye in wa'mi'l' etji'ju' nakha' witset'ii i'ni' na' Satanás.

¹⁴Qa na'ñe kekhewe' uja'x t'ejui eju'l' aka'an, qe ekhweli'l' na' nekhewe' hik ñunyejei kakha' ñunye'j ka' Balaam, hik kakha' yijatshenij ka' Balac'ik'i pa'qu' ñeqfene'ji'ñij hats'inha qu' naqsiiñkii pa'qu' ul'axe' pe' Israel, ma' qa tuj kekhewe' testiiji'ñij ke' witeqsi'nq'alits qa qi iye in yaqsiiñkii in wanawitji'ñijju'kii ñesenits pekhewep.

¹⁵Qa na'l' e'm iye nekhewe' yaqsi'j qe yisu'un kekhewe' i'nq'ijatshenij nekhewe' nicolaítas.

¹⁶Ma' qa hane'ej qa' nili'ñij aka'an, qa qu' nite'ye'le, qa' natsamii na' ña'ni'ñi', ma' qa he'yejuyiju'l' pekhewe'en qu' hawatlani'l' qa' hit'iji' ha'ne witqatsjikinet t'atsji'ñfik'i ha'ne yeji'.

¹⁷Pakha' qu' nana'l' ñekfiye', qa nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witliñtsitjiyits. Pekhewe' qu' nanaxij qa' hetisij qu' netuj ne' maná tat'inhetiikii. Qa' hetisij iye ewi'ekii ne' utel ñelits fo', qa we'nika'aji' ne' ñiyits ink'ahits, qa ham pa'qu' nenikfe'lets ne' ink'ahits ñiyits uja'xe' pekhewe' qu' netesti'yijju'.' ”—^u

Pe' ñe'ñijeyii pa' Jesús pe' witliñtsitjii pa' witset Tiatira.

¹⁸—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witliñtsitjii na' witset Tiatira, qa it'ij: “Hakha' ña's pa' Dios, hikha'

^r 2:11 Teke'lenju' witwamhi' ikji', qu' namii pakha' fe't hik ñunye'j kahi'. ^s 2:11 Ap 20:6,14; 21:8 ^t 2:12 Is 49:2; He 4:12; Ap 1:16; 2:16; 19:15 ^u 2:17 Ex 16:32-34; Is 55:13; 56:5; 62:2

t'unitsik'iha he' totoi ka' h'uła'x in tujji'ha, qa he' łef'iyeyi hik łunyejei ne'ej
bronze in leppepep, hakha'an yit'ij:

19 'Yakha' tsikfe'lets week kekhewe' łaqsiihjkii, tsikfe'lets pa'
e'qsu'unka'xi'ł, pa' nite' eqekuyejeyi'ł, tsikfe'lets iye pa'n łunye'j in
h'ithay'i'yi'ł, qa in nite' h'itaqsunihjup iye pa'qu' łunye'je', qa kekhewe' iye
łaqsiihjkii in les t'anipji' kekhewe' yojo in łaqsiihjkii.

20 Qa na'łte aka' t'ejui eju'ł aka'an: in h'ijewinhi'łij pa'qu' nisu'un qu'
naqsiihkii kekhe' efu hik łunye'j ke' Jezabel'ik'i, hik kekhe' Jezabel'ik'i
yit'ij łetets qu' profetaki'ye', ma' qa yijatshenij in yawitjii'iji' ne'
yeqejkunehi qa wanawitjii'ijju' h'esenits qa tuj iye kekhewe'
talanheti'yifi ke' witeqsi'nq'alits.

21 Hats hijetintaxij in ho'notkitaxets qu' nili'ij nekhe'en, qa nite' yisu'un
qu' nili'ij in wanawitjile.

22 Qa hik ta'łijupi', qu' henjele'ejij'pji' na' łewhi'la'x qu' nanqaats'e, qa week
nekhewe' wanawitji'ł nekhe'en qu' h'aqsiihjkii iye qu' q' qu' naats'e'ej pa'qu'
ławtshek'e. Ehe, enewe'en qu' nite' niliyi'ij kakha' yijatshenij nekhe'en.

23 Qa nekhewe' yijayanij ka' łunye'j nekhe'en qa' hetisij pa'qu' naq'alji'jjij
witja'me't, ma' qa' weeke' ne' witlijsitjiyits qu' nenikfe'lets in yakha'
hejeł qa hi'wen ne' łaqjamtikineyejeikii qa ne' łatawjets. Qa week ewiłei
ekhweli'ł qu' hetisij pa'qu' ne'weju'łij pa'qu' naqsiihkii.'

24 Nekhewe' uja'x nakha' Tiatira ai, nekhewe' nite' yijayanij ka'
łeq'ijatshenkeye'j nekhe'en, qa nite' nikfe'lets iye qe nite' t'eku'mets
kekhewe' yit'ijets nekhewe'en in hik kekhewe' pekhewe' jutsitets pa'
łaqjamtikineye'jkii na' Satanás, hit'ij ewets in ham iye pakhape' iye qu'
k'ayaji'łijets ewi'łte aka'an,

25 qu' ma'ł'ij kekhewe' hats łaqsiihjkii, ipłu'ui qu' natsamtax.^w

26 Nekhewe' hats naxij, ma'alij qu' aqsiihkii kekhewe' hisu'un qu'
aqsiihkii qa' amh'i'ijii pa' h'aka'the', ma' qa' k'etisitij hatse' ne' witsetits qu'
enek'enhe'yi'łij,

27 Qa qu' enek'enhe'yi'ł, pa'qu' itanitheni'ł hik łunye'j qu' ilani'łij pa'qu'
nijket'e, qa pa'qu' ilani'łij hik qu' łunye'je' qu' anlani'łju' pe'qu' kamusiye',
(Sal 2:8,9) hik qu' łunye'je' na' Tata in tsehisij qu' heinek'enhei.^x

28 Qa k'ehisij iye ne' footeki' nełuwoki'^y

29 Pakha' qu' nana'ł łekfiie', qa' nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espiritu
nekhewe' witlijsitjiyits.' ” —

Pe' łe'lijeyii pa' Jesús pe' witlijsitjii pa' witset Sardis.

3 ¹—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik łunye'j qu' angele' in tenek'enhei
ke' witlijsitjii na' witset Sardis, qa' it'ij: “Hakha' na'li'm pekhewe'

^v 2:23 Ez 33:27 ^w 2:25 Ap 3:11 ^x 2:27 Ap 19:15; Sal 2:9 ^y 2:28 Is 14:12; 2P 1:19;
Ap 22:1

wetsjuk tatsai (7) ñunyejei pa' Espíritu Santo, qa i'nji' iye ha' yiya'yik'i tokoi he' wetsjuk tatsai (7) footekii, yit'ij: 'Yakha' tsikfe'lets week kekhewe' ñaqsiijkii. Titijiti'yijets in i'la'x, qa ñawa'mle.^z

² Onompha'm qa' eniinhinpha'mkii qu' it'unhet nekhewe' mexe a'maneyij hats niwamhiyu'ju' iye, qe nite' hi'wen qu' hats anqhat'etsij nekhewe' ithayijkitits in ñunye'jek ka' yisu'un na' yeqe Dios.

³ Menikfelitik'i kekhewe' ñesti'yij qa ñepi'ye'ek'i iye in i'nk'aa'ija, qa' ek'enik'iha qa' menink'aihit iye. Qa qu' nite'le onome'pha'm, ma' qa hik yijunye'je' na'aj t'ejtenkii qu' natsam ei, qa' nite' enikfe'le'ets iye pa'n qu' uja'xe' hora qu' natsam.

⁴ Qa na'ñe e'm nekhewe' uja'x nakha' Sardisii ham yami'ij ne' ñeqhinatai. Nekhewe'en qa' fo' ñeqhinatai qu' yijts'eyek'e, qe hik aka' weju'ñij.

⁵ Qa hik aka' qu' ñunyejeje' pekhewe' qu' nanaxij, fo' ñeqhinatai, qa' nite' hiwamhiti'ik'i ne' ñiyits i'nji' na' witfaakanek t'ejujyets na' witi'la'x, qa' hetetfelijij'm iye ne' ñiyits na' Tata qa ne' ñaqa angelits.^a

⁶ Pakha' qu' nana' ñekfiye', qa' nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witiñitsijiyits.' ”—

Pe' ñe'lijeyii pa' Jesús pe' witiñitsijii pa' witsset Filadelfia.

7— Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witiñitsijii na' witsset Filadelfia, qa' it'ij: “Hakha' ñe'wis pa' ñunye'j qa hikha' iye hamji' pa' qu'nte' yija'ye'. Qa hik hakha' iye na'li'm pe' ñeqejinje' pa' David'ik'i, qe pa'qu' nit'ij qhof qa nite' ñeke' pa'qu' nit'ontaxji', qa pa'qu' nit'onji' qa nite' ñeke' pa'qu' nit'ij qhof, yit'ij:^b

⁸ 'Yakha' tsikfe'lets week kekhewe' ñaqsiiñijkii. Jeñ geku'nek, mexe yif'eli'tax in qhofii na' ñeji' qu' uihimteje'mkii, qa ham pa'qu' ñeke'ye' qu' nit'ontaxji'. Hit'ij ewets aka'an qe nite' qi pa' et'unha'x, ñek'enik'i ke' yi'ñijei, qa nite' ñewelkut'ijikii iye ka' yii.

⁹ Nekhewe' inwo'metle na' yijayan, qa yit'ij ñetets iye in judiol qa nite'le hik ñunyejei qu' judiole', qe yaqanñekii, yakha' qu' haqsiijkii qu' neneki'ñ ewets qa' nonokok'enetsju' ne' ef'iyeyi'ñ, qa' nenikfe'lets iye in yakha' k'esu'uni'ñ.^c

¹⁰ Akha' in ñek'enik'i ke' yi'ñijei in nite' ñitaqsunijup ñe'nt'unhetli'ifi, qa' yakhap jil'jek qu' k'aqsi'ñij hatse' qu' nanamtax na' qi witaqjaajinkeje'j ha'ne week sehe' epji' qa' nijaajin ene' i'nipji' ha'ne sehe'.

¹¹ Aje'eñ qu' natsam. Matjanithenij aka' hane'ej ejunye'j in nite' ñesqeku', hats'inha qa' ham netka'mi'ij hatse' na' axifkine'.^d

¹² Pakha' qu' nanaxij qa' hetisij qu' hik ñunye'je' qu' ñetsupinki'ye'ju' ne' ñe'ñitsijii na' yeqe Dios, qa' nite' ñanuuyi'i qu' nakik'uifiki', qa' hika'aji'

^z 3:1 Ap 1:4; 4:5; 5:6 ^a 3:5 Ap 13:8; 17:8; 20:12,15; 21:27 ^b 3:7 Is 22:22 ^c 3:9 Is 45:14; 60:14 ^d 3:11 Ap 2:25

iyé ka' hii na' yeqe Dios, qa ka' hii iye na' tetsé na' yeqe Dios, Ink'ayik Jerusalén, ta'hiipha'm na' wa's yatsat'axij na' yeqe Dios, qa' hika'ajji' iye kakha' ink'ayik yii.^e

13 Pakha' qu' nana'l lèkfiye', qa' nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witlijsitjiyits.' ”—

Pe' le'lijeyii pa' Jesús pe' witlijsitjii pa' witset Laodicea.

14—Ika'ajji' qa' inqekenijii ha' hik ñunye'j qu' angele' in tenek'enhei ke' witlijsitjii na' witset Laodicea, qa' it'ij: “Hakha' Amén, qa hikka' iye yijaa'ija pa'qu' hats nit'ij qa yaqsiiikii, qa hikka' iye hamji' pa' qu'nte' yija'ye', qa hik hakha' iye pa' week yaqsiiikii ha'ne nalit pa' Dios, yit'ij hakha'an:^f

15 ‘Yakha' tsikfe'lets week kekheve' ñaqsiiikii. Nite' hik ejunyejeji't na'aj iweli' in ene'leji' qa nite' hik ejunyejeji't iye qe elejeji' na'aj iweli'. jQ'axqe qu' e'ne'le'yi'iha i'ni'i qu' e'leje'yi'iha!

16 Qa in e'jupui'i'ijji', qa nite' e'ne'le'yi'iji' qa nite' iye e'leje'yi'iji', ma' qa' heik'iyi't ejju'.

17 Qe ekheweli't lit'itij: Hats hik yijunye'j qu' hiwq'axin wekwek, hats hik yijunye'j qu' qi qu' haiq'astai qa ham iye pa'qu' hite'jii. Qa nite'le ñenikfe'li'tets in ham esaxits'i'ikii, i'initi't, i'ijetsitsi't, e'puk'aletsit', qa uk'elli'ikii iye in ham eqhinatayi't.

18 Qa hik ta'lijupi' qu' k'efeli'hi'm qa' aqha'yi'ij yiwets ne' oro we'nen ji'teje'm na' fe't in we'nuketij qu' naqamaaxju'ha, hats'inha qu' yijaayi'ija qu' iwq'axini't wekwek. Qa' aqha'yi'ij yiwets iye ne' fo' witqhinatai hats'inha qa' uyi'ik'ipha'm qu' i'ntaafini'ju' in yeqwepin in uk'elli'ikii in ham eqhinatayi't. Qa' aqha'yi'ij yiwets iye na' witeqjunhe't qu' net'ejujets ne' otoyit', hats'inha qa' i'weni'ikii.

19 Yakha' haq'ayinij in yaqsi'jtaxiikii na'aj u'ax, qa hitani'then week nekhewe' hisu'un, qa hik ta'lijupi' ment'unheti't qa ili'itij pa' u'ax.

20 Je't qeku'ni'tek, hats ha'ntaxji' ha'ne teji' haiyitaxi't eiji'kii. Pa'qu' nespi'ye' qa' niqhofinheti' pa'qu' teqeji'ye', qa' nek'uyetsji' qa' yekufeyi'ij qa pakha'an qa' tekufeyeyij.

21 Pekhewe' qu' nanaxij qa' ye'weeki't qu' ha'ni'hipji' na' yits'oji'la'x, in ñunye'jek in tsaxij qa ha'ni'hipji' na' Tata na' ñots'oji'la'x.

22 Pakha' qu' nana'l lèkfiye', qa' nepiye'ek'i kakha' yit'ijets na' Espíritu nekhewe' witlijsitjiyits.' ”—

Pa' ñots'oji'la'x pa' Dios.

4 ¹In hats uja'xte ekewe'en, qa hejeletspha'm na' wa's qa hi'weniipha'm ha' ewi't teji' qhofii, qa ka' yojo wit'ax in hepi'ye', in ñet'unhenye'jik'i

^e 3:12 Ap 2:17 ^f 3:14 Col 1:18; Jn 1:1-5

ek na'aj l'a'x ne'ej foj in ts'ithinetsju', qa yit'ij: —Te'lunpha'm qa' k'ethinij nekhewe' wekwek lunyejeikii hatse' qu' nanaxtaxijik'i ekewe'en.—

²Ma' qa hik aka'aj pa' Espíritu Santo in ta'l'ets, qa hi'wen ha' ewi'l' witts'oji'la'x i'ni' na' wa'sji', qa na'l ha' i'nipji' hakha' witts'oji'la'x.^s

³Qa hakha' i'nipji' qa hik lunye'j ne'ej te'wis ute hii jaspe qa ne'ej sardio, qa ke' tik'elax hik lunye'j ne'ej ute hii esmeralda ikijup ha' witts'oji'la'x in k'ooiji'.

⁴Qa ha' l'ejuyi'jii ha' witts'oji'la'x qa ikijup he' veinticuatro (24) wits'ojilaxits, qa he' i'nipji' qa veinticuatro (24) he' jukhew tenek'enhei, he' leqhinatai fo' yaqamax qa he' l'iwatai qa yaqamax iye he' oro.

⁵Ha' witts'oji'la'x ta'l'etskii he' lepep lepepkii qa pe' wit'axits qa pa' kimmimim iye. Qa ha' l'ejuyi'jii iye ha' witts'oji'la'x qa hi'wen he' wetsjuk tatsai (7) leppep in tujje'mha he' fetei, qa hik hekhewe' pe' wetsjuk tatsai (7) lunyejei pa' leqe Espíritu pa' Dios.^h

⁶Qa ha' l'ejuyi'jii iye ha' witts'oji'la'x qa hi'wen iye ha' hik lunye'j na'aj qi iweli' qa lemele hik lunye'j ne'ej ute na'l'je'mkii (cristal). Qa hi'wen iye he' yeqewuk'un ha' witts'oji'la'x he' ikwetju'l' (4) pakha' lunyejei ta'talij he' lotoi ha' week he' l'ajits.ⁱ

⁷Hakha' ewi'l' hekhewe'en hik lunye'jtax athi'l. Qa ha' wetsjuk qa hik lunye'jtax na'aj wakka la's. Qa ha' wetshetk'ewi'l' ha' leju's qa hik lunye'jtax leju's na'aj jukhew. Qa ha' ikwetju'l' (4) qa hik lunye'jtax sinjena'x qe na'ya'.

⁸Hekhewe' ikwetju'l' (4) pakha' lunyejei, week ewitei hekhewe'en na'li'm he' ewi'l' tatsai (6) lefets, he' lotoi qa ta'talij ha' week qa ha' l'atawejifi iye he' lefets. Nehuts qa najai in nite' yili'ij in yit'ij: —*Ham ut'axe', ham ut'axe', ham ut'axe', hik nakha' Yatsat'ax'inij Dios, ham tet'unhenye'ji'iju'l',* (Is 6:3) hik nakha' hane'ej, qa pakha'aj, qa hatse' iye.—

⁹Hekhewe' pakha' lunyejei tisji'jij pa' lesaxits qa yiwqinhetji'ijji' iye qa yitjiijets iye te'wisij hakha' i'nipji' ha' witts'oji'la'x, hik hakha' nite' yili'ij in na'l ene' week lahatsiyij,

¹⁰ma' qa he' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei qa we'niyipinjiifiki hakha' i'nipji' ha' witts'oji'la'x, qa iynji'jets hakha' nite' yili'ij in na'l ene' week lahatsiyij, qa yenijupju'kii he' l'iwatai, ma' qa yitjiijju':

¹¹—Akha' ewi'l'he in e'weju'hij, Yatsat'ax'inij qa yeqe Diosi'l' iye, qu' nenit'ij ewets pa' esa'x, pa' ewqinye'jji' qa pa' et'unha'x iye, qe akha' week aqsijiju' ene' wekwek, qe in lisu'un qa laqsiijkii ma' qa na'l ene' week.—

Pa' Kots'etax La's qa pe' siete (7) te'nikatii pa' witfaakanek.

5 ¹Qa hi'wenji' iye hakha' yiya'yik'i tokoi ha' i'nipji' ha' witts'oji'la'x ha' ewi'l' witfaakanek wetpephe'lik'i qa week we'nika' ha' l'atawe'j

^s 4:2 Ap 1:10; 17:3; 21:10; Dn 7:9 ^h 4:5 Ap 1:4; 3:1; 5:6 ⁱ 4:6 Is 6:2-3; Ez 1:5-28; 10:20
^j 4:8 Is 6:2

qa ha' te'nweipha'm, qa na'l he' wenik'eihini' wetsjuk tatsai (7) heq'ikatii hik lunyejei qu' lotole' qa awqalaite.^k

²Ma' qa hi'wen ha' ewi'l ángel t'unija qa yit'unhetik'i in inaqfaakantaxiikii: —¿Ēek pakha' qu' neweju'hiju'l na' witfaakanek qu' nit'ij qhof, qa qu' neniwqhaf'itju' iye ne' le'nikatii hik lunyejei lotol?—

³Qa hamĒe, ha'ne wa'sji', ha'ne sehe' epji', qa pa' sehe'ji' iye pa'qu' Ēeke'ye' qu' nit'ij qhof qa qu' niyinenik'i iye.

⁴Qa yakha' qa qi in hap, qe ham hi'wene' pa'qu' neweju'hiju'l ha' witfaakanek qu' nit'ij qhof qa qu' niyinenik'i iye.

⁵Ma' qa ha' ewi'l hekhewe' jukhew tenek'enhei qa yit'ij yiwets: —MapkiteĒ. JeĒ qeku'nek, nakha' athi'l ta'Ēets ka' Juda'ak'i, nakha' Ēefitets ka' David'ik'i, hats naxij qa' nit'ij qhof na' witfaakanek qa ne' wetsjuk tatsai (7) le'nikatii hik lunyejei lotol.—^l

⁶Ma' qa hi'wen ha' yeqewuk'un ha' witts'oji'la'x qa hekhewe' ikwetju'l (4) pakha' lunyejei, qa yeqewuk'un iye he' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei ha' ewi'l Kots'etax Ēa's hik lunye'j qu' hats natlanhetii pa'aj. He' Ēeketsii uja'x yametsji' wetsjuk tatsai (7), qa he' lotoi qa wetsjuk tatsai (7) iye, qa hikhe' pe' wetsjuk tatsai (7) lunyejei pa' EspĒritu Santo, hik hekhewe' pe' t'ukinheti'yetsju' ha'ne week sehe' epji'.^m

⁷Ma' qa ha' Kots'etax Ēa's qa ikets qa t'eku'mi' ha' witfaakanek i'nji' ha' yiya'yik'i Ēokoi ha' i'nipji' ha' witts'oji'la'x.

⁸Qa in hats t'eku'mi' ha' witfaakanek, qa he' ikwetju'l (4) pakha' lunyejei qa hekhewe' iye veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei qa we'niyipinifikii hakha' Kots'etax Ēa's. Week ewiĒei hekhewe'en na'l he' Ēefihii (arpa) qa he' tok'ol copa, oro yaqamax, topolij kakha' tene'hju' ewjisii incienso, qa hik hekhewe' pe' Ēiyinheyejei pe' yijayan pa' Intata.

⁹Ma' qa te'lijtsii, qa yiji'ik'i ka' ink'ayik Ēe'lijtsine' in yit'ij: —Akha' e'ewi'Ēe in e'weju'hij in Ēeku'mi' na' witfaakanek qa qu' eniwqhaf'itju' iye ne' le'nikatii hik lunyejei lotol, qe akha' Ē'alanhetii, qa pe' athits qa Ēaja'aj in Ēaqa'yi'mets na' Dios ene' jukhew week pe' lunyejeite wetju'l pe' ta'Ēetskii, pe' Ēe'lijenyejeite wetju'l, qa pe' witsetits qa pe' seheikal.ⁿ

¹⁰Ma' qa Ēaqsiijkii iye in tenek'enhei enewe'en, qa Ēaqsiijkii iye qu' Ēaqa pa'ilij qa' net'ithayi'yi'm na' inqe Dios, enewe'en qa' netnek'enhe'yij na' sehe'.—^o

¹¹Ma' qa hi'wen qa hepi'ye' iye pa' Ē'a'x he' olootsija angelits, yeqewuk'un ha' witts'oji'la'x, yeqewuk'un he' ikwetju'l (4) pakha' lunyejei qa yeqewuk'un iye hekhewe' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei, hekhewe'en angelits millonits qa millonits qu' nametsji'.

¹²Qa yit'unhetik'i hekhewe'en in yit'ij: —Na' Kots'etax Ēa's talanhetii ewi'Ēe nakha'an in weju'hij in testi'yij pa' qi Ēet'unha'x in tenek'enhei,

^k 5:1 Ez 2:9-10 ^l 5:5 Gn 49:9; Is 11:1,10; Ap 22:16; Jn 16:33 ^m 5:6 Ap 1:4

ⁿ 5:9 Sal 40:3; 96:1; 98:1; 149:1; Is 42:10; Ap 14:3; Ex 19:5 ^o 5:10 Ex 19:6; Ap 1:5-6

ewi'He in weju'hij in testi'yij pa' qi witpatuniye'j, pa' qi witikfeliya'xkii, qa pa' witt'unha'x iye, qa qu' nenit'ijets iye pa' lewqiye'jji', qa pa' lesa'x iye, qa qu' ne'tniyinhe'yiha iye.—

¹³Ma' qa week pekhewe' wekwek witaqsijijju' na' wa'sji', qa ha'ne sehe' epji', qa pa' te'weiju' ha'ne sehe', qa na' qi iweli'ji' iye, week pekhewe' wekwek i'nji' enewe'en, qa hepi'ye' in yit'ijju': —Nakha' i'nipji' na' witts'oji'la'x qa na' Kots'etax La's iye, qu' hik nekhewe' qu' ne'tniyinhe'yiikiha, qa qu' neniwqinhetji'ha iye, qu' netitijiti'yijetskii iye pa' lesa'x qa qu' hasu'uj newetli'ij iye in qitsji' in wittatal.—

¹⁴He' ikwetju'ł (4) pakha' lunyejei, qa yit'ijju': —Amén,— qa hekhewe' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei qa we'niyipinju'kii qa iyinii.

Pe' yojo le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

6 ¹Qa hi'wenij iye ha' Kots'etax La's in yiwqhaf'it qe qa' neni'tsju'k ke' yojo he' wetsjuk tatsai (7) le'nikatii ha' witfaakanek hik lunyejei lotol, ma' qa hepi'ye' ha' ewi'ł hekhewe' pakha' lunyejei qa in l'anye'jek na'aj kimmimim in yit'ij: —iTe'łun!—

²Qa hejettax, ma' qa hi'wen ha' ewi'ł tiptip fo', qa ha' i'nipji' qa na'ł ha' leqelenek qa he' łakjui, qa testi'yij ha' k'oiji' l'iwat. Ma' qa ikfik'i hik lunye'j qu' hats nanaxij, qe qa' ewi'łij iye qu' nanaxij qu' nawatlan.^p

Pe' yamets wetsjuk pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

³Qa in yiwqhaf'it iye qe qa' neni'tsju'k iye kekhe' wetsjuk he' le'nikatii ha' witfaakanek, ma' qa hepi'ye' iye ha' wetsjuk hekhewe' pakha' lunyejei, qa yit'ij iye: —iTe'łun!—

⁴Ma' qa t'atsji'łfik'i iye ha' ewi'ł tiptip s'e', qa ha' i'nipji' qa testi'yij qu' nenit'ijji' pa' l'ikesimeya'xletaxkii ha'ne sehe', qa qu' naqsiijkii iye qu' nawatlanleju'kii qa' nawa'mji'ij ene' jukhew, ma' qa testi'yij ha' qi wittqatsjikinet.^q

Pe' yamets wetshetk'ewi'ł pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

⁵Qa in yiwqhaf'it iye qe qa' neni'tsju'k iye ke' wetshetk'ewi'ł he' le'nikatii ha' witfaakanek, ma' qa hepi'ye' iye ha' wetshetk'ewi'ł hekhewe' pakha' lunyejei, qa yit'ij iye: —iTe'łun!— Qa hejettax iye, ma' qa hi'wen iye ha' ewi'ł tiptip no', qa ha' i'nipji' qa t'eku'mi'kii ke' leqe balanza.

⁶Ma' qa hepi'ye' pa' ewi'ł wit'ax ta'łji'ju' ha' leqewuk'uji' he' ikwetju'ł (4) pakha' lunyejei, qa yit'ij: —Ewi'ł litroye'le pe'qu' trigoye', i'nhi' qu' wetshetk'ewi'le'le litroye' pe'qu' cebadaye' qu' ne'weju'łij pe'qu' łaja'ye' pa'qu' net'ithayii in ewi'ł ne'ł, qa hasu'ujte ku'mets na' aceite qa na' wino.—

^p 6:2 Zac 6:1-3 ^q 6:4 Mt 10:34

Pe' yamets ikwetju't (4) pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

⁷Qa ha' Kots'etax Ła's in yiwqhaf'it iye qe qa' neni'tsju'k iye ke' ikwetju't (4) he' le'nikatii ha' witfaakanek, ma' qa hepi'ye' iye ha' ikwetju't (4) hekhewe' pakha' łunyejei, qa yit'ij iye: —Te'łun!—

⁸Qa hejeltax iye, ma' qa hi'wen iye ha' ewi'ł tiptip maaja fooje'mkii. Qa ha' te'wutii qa hii witwamhi', qa ła'ts'ipji'kii ha' fe't le'nq'itset'ij pe' naxju' hii Hades. Ma' qa testi'yij pa' łet'unha'x qu' netnek'enhe'yipji' pa' ewi'ł tup'uje'm in ikwetju'łtaxju' (4) pe' week jukhew qa efuts ha'ne week sehe' epji', hats'inha qa' nanlanju', qa' yit'iji' witqatsjikinet, yipku', witaja'me't qa inqa'metets nowe'ł ha'ne sehe' epji'.

Pe' yamets lee'fij (5) pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

⁹Ha' Kots'etax Ła's in yiwqhaf'it qe qa' neni'tsju'k iye ke' lee'fij (5) le'nikati' ha' witfaakanek, ma' qa hi'wen ha' łekuwe'efi ha' le'nenhe'wet'ipji' na'aj witqisit'ij pa' Intata (altar) he' łesi'nq'alits łłaxits pekhewe' talanhetiiju' qe ta'łets in nifel ke' le'łije pa' Dios qa in nite' yili'ij iye in tetfelji'ijj.^s

¹⁰Hekhewe'en qa yit'unhetik'i in yit'ijju': —Pa'n qu' ipłu'yi'ik'ui qi łe'wis Yatsat'ax'inij, qa nite' iye yit'łi'ijkii na'aj hats yit'ij, qu' ejeyumtshen qa' aqa'tja'yij he' tsilani'łju' i'nipji' na' sehe'?—

¹¹Ma' qa testi'yij week ewi'łei he' łeqhinatai fo', qa titijiti'yijets iye qu' mexe no'notki eku'nets ł'ajłi'ij, ipłu'ui qu' namtaxik'ui pa' hats jutsiqax qu' uja'xe' pekhewe' qu' hik łunyejeje' iye qu' natlanhetiiju' witq'ithayinenhei iye qa łeje'fetsipji'.

Pe' yamets ewi'ł tatsai (6) pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

¹²Qa hi'wenij iye ha' Kots'etax Ła's in yiwqhaf'it qe qa' neni'tsju'k ke' le'nikati' ewi'ł tatsai (6) ha' witfaakanek, ma' qa t'unik'i in me'le'l ha'ne sehe', qa ne' junu' qa no'ipji' in łunye'jek na'aj no' penyilo, qa ne' juwel qa s'e' ija hik łunye'ł wit'athits,^t

¹³qa ne' footekii wa'sji' qa namiiju'kii ha'ne sehe', in łunye'jek ne'ej igoku'k qe niwu'miiju'kii na'aj qi t'unik'i ne'ej mexe no' łei.

¹⁴Qa na' wa's qa hats hamiyu'uikii, hik łunye'ł na'aj witfaakanek qe wetpephe'hik'i, qa week he' utekui qa he' ł'isławetits qa ł'ijayik'ui he' i'ntaxi'.

¹⁵Ma' qa he' wittatal, qa hekhewe' iye qitsji' wit'alhei, qa he' qitsji' oq'ophelinetsilets ł'alhei, qa he' patunits yiwq'axin wekwek, qa hekhewe' iye t'units, qa he' jukhew witłinhei, qa he' nite' witłinhei, week enewe'en in wanat'inifikii he' kumummifi qa he' kumummik'iteje'm he' utekui.^u

^r 6:8 Mt 10:1; 28:18; Ap 9:3 ^s 6:9 Ap 1:2,9; 12:17; 19:10; 20:4 ^t 6:12 Is 50:3

^u 6:15 Is 2:10

¹⁶Ekewe'en qa yittaxijets he' utekui: —¡Anami'tyi'pji'kii qa' atsat'ini'hik'uikii na' i'nipji' na' witts'oji'la'x qa pa' qi ľawak na' Kots'etax Ła's,ʋ

¹⁷qe hats yamets pa' qi ľawak nekhewe'en! ¿Łekpa' qu' neweju'hiju'ť?—ʋ

Pe' 144.000 nika'ajju' pe' ľeq'ikati' (sello).

7 ¹In hats naxijik'i in hi'wen ekewe'en, ma' qa hi'wen iye he' ikwetju'ť (4) angelits ts'ap'a'aju' he' ikwetju'ť (4) ľekfii ha'ne sehe', niyejinik'ui he' ikwetju'ť (4) ta'łji' na'aj t'unik'i ha'ne sehe', hats'inha qa ham pa'qu' net'unik'i ha' sehe', ha' qi iweli', qa he' najkakui iye.^x

²Ma' qa i'nk'ałe qa hi'wen iye ha' ewi'ť ángel ta'hii na' neľu'uju'ť, neka'x ke' ľeq'ikati' pa' nite' wa'm Dios. Qa tayai yit'unhetik'i in yiyaji'ii he' ikwetju'ť (4) angelits, hik hekhewe' testi'yij pa' ľet'unhaxitsijup qu' nawtsheten ha'ne sehe' qa na' qi iweli' iye.

³Qa yit'ij: —Hasu'uj awtsheten eku'ni'ť na' sehe', qa na' qi iweli', qa ne' najkakui iye, iľu'ui qu' hentaxi'ii ne' witq'ikati' ne' ľotkoyehei nekhewe' jukhew ľeqejkunenhei na' inqe Dios.—

⁴Ma' qa hepi'ye' pa' uja'x pekhewe' nika'ajju' pe' ľeq'ikati': ciento cuarenta y cuatro mil (144.000) pe' ta'ľetskii pe' ľelitsik'i pa' Israel'ik'i.

⁵Pe' ta'ľets pa' Juda'ik'i, uja'x yamets doce mil (12.000)

pe' ta'ľets pa' Ruben'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Gad'ik'i,
doce mil (12.000),

⁶pe' ta'ľets pa' Aser'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Neftali'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Manases'ik'i,
doce mil (12.000),

⁷pe' ta'ľets pa' Simeon'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Levi'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Isacar'ik'i,
doce mil (12.000),

⁸pe' ta'ľets pa' Zabulon'ik'i,
doce mil (12.000),

pe' ta'ľets pa' Jose'ik'i,
doce mil (12.000),

ʋ 6:16 Os 10:8 ʋ 6:17 Mal 3:2 x 7:1 Is 11:12; Ez 7:2; Ap 20:7-8

qa pe' ta'lets pa' Benjamin'ik'i,
doce mil (12.000) iye.

Pe' olots jukhew qa efuts iye fo' leqhinatai.

⁹In naxijik'i aka'an, qa hejeltax iye, ma' qa hi'wen he' olootsija jukhew qa efuts iye, ham leke'ye' pa'qu' nejeyumtshentax, ta'hiikii pe' week pekheli'kii witsetits, pe' lunyejeile wetju'l pe' ta'letskaa, pe' witsetits letits pekheli'kii qa week pe' l'anyejeile wetju'l witlijeikal. Enewe'en qa week ts'ap'a'ajup ha' witts'oji'la'x qa ha' Kots'etax La's iye, qa' he' leqhinatai qa fo' qa he' t'eku'mi'kii qa fitsuk lesejets.

¹⁰Qa week taya'yij wetju'l in yit'ijju': —Pa' inila'x ta'lets na' inqe Dios, hikna' i'nipji' na' witts'oji'la'x, qa ta'lets iye na' Kots'etax La's.—

¹¹Qa week he' angelits ts'ap'a'ajup in yeqewuk'un ha' witts'oji'la'x, qa yeqewuk'un iye hekhewe' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei qa yeqewuk'un he' ikwetju'l (4) pakha' lunyejei, hekhewe'en qa yamitetsju' sehe' he' lejusits in totjoijo'kii qa iyinets ha' Dios,

¹²qa yit'ijju' in iyinii: —¡Amén! Ne'tniyinhe'yiiha, netitijiti'yijetskiuha pa' lesa'x, pa' hikfeliya'xkii, pa' leqi'fenkeye'j, pa' lewqiye'jji', pa' let'unha'x in tenek'enhei qa in t'uunija iye. Week ekewe'en hasu'uj newetli'ij ene' week lahatsiyij qu' netesti'yij na' inqe Dios. Amén.—

¹³Ma' qa ha' ewi'l hekhewe' jukhew tenek'enhei qa yit'ij in tsifaakan: —Nekhewe' yeqhinataji' ne' fo', ¿pa'n lunyejei qa pa'n ta'hji'kii iye?—

¹⁴Qa hit'ijju'l: —Jukhew, akha' lenikfe'lets.— Ma' qa yit'ij yiwets: —Hik enewe' t'atsji'hijfik'i ke' qits iftsitsji' nelutsik'i, qa ne' leqhinatai qa hats fo'ija qe tetlijijju' ke' l'athits na' Kots'etax La's.^y

¹⁵Qa hik ta'hijup' in i'nijup na' lots'oji'la'x na' Dios, t'ithayi'yi'm neluts qa najai ne' helijtsitijyii, qa nakha' i'nipji' na' witts'oji'la'x qa i'nji'ju'.

¹⁶Hats nite' leke' qu' niyipkunju', nite' niyayu'ju' iye. Hats nite' leke' iye qu' eleje'yi'im qa qu' niwujkinji'kii iye ne' junu',^z

¹⁷qe na' Kots'etax La's hik nakha' i'ni' na' wankaaju'lets na' leqewuk'uuji'ha na' witts'oji'la'x, hats yejelipji'ha hik lunyejei kots'etets qa' neka'xik'i ne' niwekle iwelii, ta'lets pa' witi'la'x. Qa pa' Dios qa' week nenli'jju' pe' let'ilii.—^a

Pe' yamets wetsjuk tatsai (7) pe' le'nikati' (sello) pa' witfaakanek.

8 ¹Ha' Kots'etax La's in yiwqhaf'it iye qe qa' neni'tsu'k iye ke' wetsjuk tatsai (7) le'nikati' ha' witfaakanek, ma' qa weikii ham pa'qu' net'ewui ha'ne wa'sji' i'nhi'i qu' media horaye'.

²Qa hi'wen he' wetsjuk tatsai (7) angelits ts'ap'a'ajup ha' Dios, qa testi'yijju' he' wetsjuk tatsai (7) fojits.

^y 7:14 Sal 51:7; Is 1:18; 43:25; 44:22 ^z 7:16 Is 49:10 ^a 7:17 Sal 23:1,2; Ez 34:23; Is 25:8; 9:10; Jer 2:13; Ap 21:4

³Qa nam iye hakhap ángel yeka'xkii ke' oro leqjiiki'ij qu' newjisitkii (incensario), qa teke'lenijupju' ha' oro t'ejuyets na'aj tene'lju' ewjisii. Ma' qa testi'yij ka' olotsji' lópok ewjisii (inciensio) qe qa' nukinets he'te' l'iyinheyejei pe' week yijayan pa' Intata i'nipji' hakha' ts'eewe'epji' t'ejuyets na'aj tene'lju' ewjisii l'ejuyi'jii ha' witts'oji'la'x.

⁴Qa ha' ángel ha' lóko'i in ta'léts qa yametspha'm ha' Dios ka' ló'wq'ol ka' ne'lju' ewjisii weeki'l ke' l'iyinheyejei pe' week yijayan ha' Intata.

⁵Qa ha' ángel qa t'eku'mi' iye ke' incensario, qa yoponhetij ka' fe't ha' ts'eewe'epji' (altar) qa yiwu'miiju' ha'ne sehe', ma' qa nokeslek pa' kimmimim, qa pe' wit'axits, qa lepep lepepkii iye ma' qa me'le'l ha' sehe'.

Pa' ewi'l ángel yojo in yifuyu'uk'i pe' lófoj.

⁶Ma' qa he' wetsjuk tatsai (7) angelits hikhe' na'li'm he' wetsjuk tatsai (7) lófojits, qa wanaqsi'jju' qu' nifuyu'uk'i he' lófojits.

⁷Qa ha' yojo qa yifuyu'uk'i ke' lófoj. Ma' qa nam he' ló'i qa ha' fe't yetsji'l he' wit'athits, qa tewumhiti'yetsju' ha' sehe'. Ma' qa naq'axij fe't ka' ewi'l in wetshetk'ewi'lju' ha'ne week sehe' epji', qa naq'axij fe't ka' ewi'l in wetshetk'ewi'lju' pe' week najkakui, qa week ka' jup'elketik'i in naq'axij fe't.

Pa' wetsjuk ángel in yifuyu'uk'i pe' lófoj.

⁸Qa ha' ángel wetsjuk qa yifuyu'uk'i iye ke' lófoj. Ma' qa hakhate'ek qii'lja ka' luk'e' in luk'e'ek ne'ej qii'lja utek qa yaqamaxle ha' fe't, qa tewumhiti'yetsju' ha' qi iweli', ma' qa ha' lópk'as in wetshetk'ewi'l'taxju' ha' qi iweli' qa hik lúnye'j wit'athits.^b

⁹Ma' qa naxju' ka' ewi'l in wetshetk'ewi'l'taxju' pe' i'nji' ha' qi iweli' week kekhewe' na'l'taxi'm líhii, qa ka' ewi'l iye in wetshetk'ewi'l'taxju' pe' week tokoyeyits qa ham iye.

Pa' wetshetk'ewi'l ángel in yifuyu'uk'i pe' lófoj.

¹⁰Qa ha' ángel wetshetk'ewi'l qa yifuyu'uk'i iye ke' lófoj. Ma' qa na' wa'sji' qa namiiju' ke' ewi'l qi footeki', qa leppepep hik lúnye'j na'aj fe't we'nenji' na'aj najak, qa nametsju' ha' ewi'l in wetshetk'ewi'l'taxju' pe' week haqqil qa week iye pe' niwek'le iwelii.^c

¹¹Qa ke' footeki' qa líi Ek'imii. Qa ha' lópk'as in wetshetk'ewi'l'taxju' pe' week iwelii qa qi in ek'imii'ji', qa aka'an in lúnye'j ha' iweli' qa olots ke' naq'axijju' jukhew, efuts qa omehets.

Pa' ikwetju'l (4) ángel in yifuyu'uk'i pe' lófoj.

¹²Qa ha' ángel ikwetju'l (4) qa yifuyu'uk'i iye ke' lófoj, ma' qa eqfe'met ha' lópk'as in wetshetk'ewi'l'taxji' ne' junu', qa eqfe'met iye

^b 8:8 Jer 51:25 ^c 8:10 Is 14:12; Ap 9:1

ha' łapk'as in wetshetk'ewi'łtaxji' ne' juwel, qa eqfe'met ha' łapk'as in wetshetk'ewi'łtaxji' in week ne' footekii, hats'inha in week ewifei he' łapk'asits enewe'en in wetshetk'ewi'łtaxji'kii qa noo'ipji', qa ha' nełu qa nite' tujji' ha' ewi'ł in wetshetk'ewi'łtaxju', qa hik łunye'j iye ha' naja'x.^d
¹³Ma' qa hejeltax iye, qa hepi'ye' ha' ewi'ł sinjena'x na'ya' ai ha' łeqewuk'uji'ha ha'ne wa's, qa yit'unhetik'i in yit'ij: —jHiyee', hiyee', hiyee' enewsusits yijaat'ij nekhewe' i'nipji' na' she', qu' nat'aitaxji' ne' wetshetk'ewi'ł fojits qu' nifuyu'uk'i nekhewep iye angelits!—^e

Pa' lee'fij (5) ángel in yifuyu'uk'i pe' łofoj.

9 ¹Qa ha' ángel lee'fij (5) qa yifuyu'uk'i iye ke' łofoj, ma' qa hi'wen na' wa'sji' ta'hii ke' footeki' in namiiju' ha' she', qa testi'yij ke' te' łejinje' ke' witiyki' ham ł'aka'the'ye' (abismo).^f
²Qa in hats qhofij ke' witiyki' ham ł'aka'the'ye' (abismo), qa ikpha'm ka' ło'wq'ol hik łunye'j ło'wq'ol ne'ej qi noxp'onhetjii, ma' qa ne' junu' qa ha'ne pha'mji' qa nookii, qe ta'łets ka' ło'wq'ol ke' witiyki'.
³Qa ha' ło'wq'ol qa ta'łji'teje'mkii he' efenhei qa t'ilit'etsju'kii ha' she', qa testi'yijju' pa' łet'unhaxits hik łunye'j neyei łet'unha'x.^g
⁴Qa titijiti'yijets qu' hasu'uj niwu'lenhet na' jup'elket, qa hasu'uj iye pe'qu' wit'enheye'ju', qa hasu'uj iye ne' najkakui, qe uja'xłe yijaat'ij pe' jukhew qa efuts hamitsi'm łotkoyehyei' pe' łeq'ikati' pa' Dios.
⁵Nite' łenexkeliji'm qu' naq'alij pe'ye', qe nawtshetenłeju'kii yijat'ij qa' namijets lee'fij (5) juwelits. Pa' łaq'a'ti' hik ła'tinye'j łaq'a'ti' ne'ej neyei.
⁶Kekhewe' nełutsji' he' jukhew qa efuts iye qa wo'taxiikii pa' witwamhi' qa nite'łe yi'wen, yisu'untax qu' nawa'm qa pakha'łe witwamhi' qa we'nitonimets hekhewe'en.
⁷Qa ka' łunyejei hekhewe' efenhei qa hik łunyejei na'aj tiptip ławatlanhewo qe watjanithen. Qa he' łejitalipji' qa hik łunyejeitax qu' ł'iwataye' k'ooiji', hik łunyejei qu' oroye'. Qa he' łejusits qa hik łunyejei jukhew łejusits.^h
⁸Na'li'm iye he' ł'ewkujits hik łunyejei efu ł'ewkujits, qa he' łek'unhetii qa' hik łunyejei athi'ł łek'unhetii.ⁱ
⁹He' hik łunyejeitax qu' ł'ejuijiwotse' qa hik łunyejeitax na'aj wit'ejuijiwo nijket, qa ka' ł'anyejei he' łefets qa hik ł'anyejei qe kimmimim ne'ej koyoyoyits in olots ne'ej tiptipits wekuma'x qu' nawatlan.
¹⁰Na'li'm iye he' łahatsjii qa he' łeqewkii hik łunyejeitax neyei. Qa he' łahatsjii qa hik hekhewe' yawtsheten he' jukhew qa efuts iye. Qa in na' enewe'en qa ikijje'm lee'fij (5) juwelits.

^d 8:12 Am 8:9 ^e 8:13 Ap 9:12; 11:14; 12:12 ^f 9:1 Ap 8:10; 9:11; 11:7; 17:8; 20:1-3; Lc 8:31; Ro 10:7 ^g 9:3 Mt 10:1; 28:18; Ap 6:8 ^h 9:7 Jl 2:4 ⁱ 9:8 Jl 1:6

¹¹Qa ha' tenek'enhei latata hekhewe'en qa hikha' ángel pa' ham h'aka'the'ye' (abismo). Qa ka' hii in hebreo qa yit'ij Abadón qa in griego qa yit'ijek Apolión.^j
¹²Kakha' yojo jhiyee' enewusits! hats t'anji', qa mexe wetsjuk pe' amanei jhiyee' enewusits!

Pa' ewi't tatsai (6) ángel in yifuyu'uk'i pe' lofoj.

¹³Qa ha' ángel ewi't tatsai (6) qa yifuyu'uk'i iye ke' lofoj, ma' qa hepi'ye' pa' wit'ax ta'hji'ju' ha' leqewuk'uji' he' leketsii ha' ts'eewe'epji' t'ejuyets na'aj tene'hju' ewjisii yaqamax oro i'ni' ha' h'ejuyi'jii ha' Dios.^k
¹⁴Qa pa' wit'ax qa yit'ijets ha' ewi't tatsai (6) ángel tofojii: —Iwejin hekhewe' ikwetju't (4) angelits wo'nophe'hji'ju' na' qi haqqi' Eufrates.—
¹⁵Ma' qa tewejinhetiikii in wonophe'htaxju' he' ikwetju't (4) angelits, hik hekhewe' hayiits watjiletijup pa'aj kekhe' horaji', kakha' neluji', kekhe' juwelji' qa kakha' ininqa'pji' qu' nanlanju' ka' lapk'as in wetshetk'ewi'htaxju' pe' week jukhew qa efuts iye ha'ne week sehe' epji'.
¹⁶Qa hepi'ye' pa' uja'x yametsji' hekhewe' oq'ophehinetislets te'wutii, qa uja'x yametsji' doscientos (200) millones.
¹⁷Hik aka' h'nye'j in hi'wen he' tiptipits qa he' i'nipji': kakha' color he' h'ejujiiwots he' te'wutii qa hik h'nye'j na'aj fe't qe s'e', qa noo'ijik'i iye in leek'e in h'nye'jek na'aj color jacinto, qa maaja iye in h'nye'jek na'aj azufre. Qa he' tiptipits he' te'jilal qa hik h'nye'j athi'l, qa he' te'jil qa ta'lets ka' fe't, qa ka' lo'wq'ol qa ka' azufre iye.
¹⁸Ma' qa wa'm ka' lapk'as in wetshetk'ewi'htaxju' pe' week jukhew qa efuts iye ha'ne week sehe' epji' qe ta'lets ekewe' iftsits wetshetk'ewi'l: kakha' fe't, kakha' lo'wq'ol, qa kakha' iye azufre ta'hii he' te'jil hekhewe'en.
¹⁹Qe ka' tet'unha'x he' tiptipits ta'hii he' te'jil qa he' lahatsjii iye, qe he' lahatsjii hik h'nyejeitax q'oiq'oi, na'li'm he' te'jilal qa hikhe' yawtsheten iye ke' jukhew.
²⁰Qa hekhewe' amanei jukhew qa efutsji'kii iye nite' naq'axijju' ekewe' iftsits, qa in yemjeetax ekewe' h'nyejeitaxkii, qa nite'le yisu'un qu' nili'ij kakha' h'nyejei ul'ax in iyinii pe' inwo'metets, pe' witeqsi'nq'alits iye ne'ej oro, ne'ej plata, ne'ej bronce, ne'ej utel, ne'ej najak. Enewe' witeqsi'nq'alits nite' yi'wenkii, nite' yepi'ye'kii, nite' ik iye qu' not'otsjo'.^l
²¹Qa nite' yisu'un iye qu' nili'ij in teqek'uiju'kii, in we'tweihtenin, in wanawitji'ijju'kii h'esenits, qa in ejtenhetsits iye.

Pa' ángel qa pa' witfaakanek ta's.

10 ¹Qa hi'wen iye hakhap iye ángel t'unija ta'hiipha'm na' wa's in te'nilitju', yimeqeqin ke' wasi', qa ke' tik'elax qa i'nipji' ha' te'la'a,

^j 9:11 Kekhewe' wi'tlizei Abadón qa Apolión ikji' witwu'eye'jju'. ^k 9:13 Ex 39:38; 40:5

^l 9:20 1Co 10:20; Sal 115:4-7; 135:15-17; Dn 5:23

qa ha' leju's qa tujji'ha hik lunnye'j ne' junu', qa he' lef'iyei qa tujje'mha hik lunnyejei qu' ts'ap'aye' na'aj fe't.^m

²Qa t'eku'mi'kii ha' ewi'l witfaakanek la's qhofij. Qa ha' yiya'yik'i lef'i' qa yotshinipji' ha' qi iweli' qa ha' lefeyi'j qa yotshinipji' ek ha' sehe'.

³Qa yit'unhetik'i in tayai in let'unhenye'jik'i ek na'aj athi'l qe tik'et.

Qa in tayai qa wetsjuk tatsaiyik'i (7) in kimmimim pa' la'ax, qa in ewi'l kimmimim qa' na'l ke' yit'ij.

⁴Qa in hats naxijipji' in week iyet ke' wetsjuk tatsai (7) kimmimim, ma' qa hisu'untax qu' hika'ajji' ke' yit'ij, qa hepi'ye' pa' wit'ax ta'hiipha'm na' wa's in yit'ij yiwets: —Aqsi'jle, qa hasu'uj pa'qu' nenikfe'lets kekhewe' yit'ij ke' wetsjuk tatsai (7) kimmimim, hasu'uj ika'ajji'.—ⁿ

⁵Ma' qa ha' ángel hikha' hi'wen in t'otsipji' ha' qi iweli' qa ha' sehe', qa yetshenpha'm ha' yiya'yik'i tokoi

⁶qa weniwjutsiqeniji'mha pakha' nite' yili'ij in na'l ene' week lahatsiyij, *hik pakha' yaqsiijkii na' wa's qa pe' wekwek i'nji' nakha'an, qa yaqsiijkii iye ha'ne sehe' qa week pekhewe' na'l ha'ne sehe', qa yaqsiijkii na' qi iweli' qa week iye pekhewe' i'nji'.* (Ex 20:11) Qa yiwjutsiqeni'mha in hats ham leke'ye' hats nite' qi pa' aman,^o

⁷qe pekhewe' ne'utsji' hatse' qu' nifuyutaxik'i na' ángel wetsjuk tatsai (7) ne' lofoj, ma' qa' hats nafits hatse' pakha' ham nikfe'le'lets yat'inkii na' Dios, hik pakha' yitjijetskii ke' leqejkunenhei profetas'ik'i.^p

⁸Qa pa' hayiits hepi'ye' wit'ax ta'hiipha'm na' wa's, qa ewi'hij iye in ts'ithinets qa yit'ij yiwets iye: —Ma'ai qa' ku'mi' na' witfaakanek la's qhofij t'eku'mi'kii na' ángel t'otsipji' na' qi iweli' qa na' sehe'.—

⁹Ma' qa hakii ha' ángel qa hit'ijets qu' neshisij ha' witfaakanek la's. Ma' qa hakha'an qa yit'ij yiwets: —Ku'mi' qa' luj. Pe' ekutjii qi qu' ek'imiye'ji', qa nakha'te eji' qa' qi qu' ek'eme'ye' hik lunnye'j witaq.—^q

¹⁰Qa he'yeku'mijets ha' ángel ha' witfaakanek la's qa hatanji'kii in hetuj, qa ha'ne yeji' qa' qi in ek'emeije'm hik lunnye'j witaq, qa in hetimju' qa qi in ek'imii pe' yikutjii.^r

¹¹Qa wenit'ij yiwets iye: —Les le'wis qu' enfel iye pa'qu' lunnyejeje'kii iye pe'qu' olotse' witsetits telits, qa pe'qu' qits witsetitse', qa pe'qu' l'anyejeje'te wetju'l witlizeikale' qa pe'qu' wittatale' iye.—^s

Pe' wetsjuk jukhew.

11 ¹Ma' qa heyesti'yij iye ha' tutsi'latax hik lunnye'j witeqjeyumtshela'x, qa wenit'ij yiwets iye: —Eniipha'm qa'

^m 10:1 Ap 3:12; 4:3; 5:2; 18:21 ⁿ 10:4 Dn 8:26; 12:4,9 ^o 10:6 Dn 12:7 ^p 10:7 Ap 1:20; 11:15; 16:17; 17:5,7; 2R 9:7; 17:23; Ez 38:17; Am 3:7; Zac 1:6; 1P 2:10-12

^q 10:9 Sal 119:103; Jer 15:16; Ez 2:8-3:3 ^r 10:10 Nm 5:24; Ez 3:1-3 ^s 10:11 Dn 3:4,7; 4:1; 5:19; 7:14; Ap 5:9; 7:9; 11:9

ejeyumtshenji' ne' le'lijtsitjii na' Dios qa na' ts'eewe'epji' iye t'ejuyets na'aj witqisit'ij na' Dios, qa' ejeyumtshen iye ne' iyinets.^t

²Qa nakha'te joofji'ju' i'nfik'i ne' witlijtsitjii qa' hasu'uj ejeyumtshenji', qe hikna' testi'yij ne' pekhel ta'hji'kii, qa' namijets qu' not'otsipji' na' te'nekumhi'yijji' witset Jerusalén cuarenta y dos (42) juwelits.

³Ma' qa' hugin qa' hetisij iye let'unhaxitse' ne' wetsjuk in nikfe'lij yiwets eke' wekwek, qa' qi qu' nenfel week pa'qu' hisu'un, qa' namijets mil doscientos sesenta (1.260) neluts. Æqhinatai nite' le'sits hik ñunyejei na'aj elhuyitax penyilo.—^u

⁴Enewe' jukhew hik enewe' wetjeyutshenijupi' ne' wetsjuk najkakui olivos qa wetsjuk iye tsupjul fetewots i'ni' na' t'ejuyi'jii nakha' Yatsat'aaxijha na' sehe'.^v

⁵Qa pa'qu' neneqfenejeyu'taxij pe'ye', enewe'en qa' nata'hii teji' pa'qu' fet'e' qa' h'oloye'teji'ij pe'qu' t'ejuihifetsi'ik'i. Qa hik aka' qu' ñunye'je' week pa'qu' nisu'untax qu' nawtsheten enewe'en.^w

⁶Enewe'en na'li'm pa' let'unhaxitsijup qu' nit'onji' na' wa's hats'inha qu' ham piteye' qa' namijets pa' uja'x pekhewe' nelutsji' qu' nenfel week pa'qu' hisu'un, na'li'm iye pa' let'unhaxitsijup qu' naqsiiikii pe' iwelii qu' hik ñunye'je' wit'athits, qa qu' nawtshetenijkii iye ha'ne sehe' epji' pe'qu' iftsitse', qa pakha'te qu' nisu'un qu' leq'uja'xe'ji'ij qu' nawtshetenji'ijkii.^x

⁷Qa qu' hats naqhat'etsij kakha' hisu'un qu' naqsiiikii, ma' qa nakha' hik ñunye'j inqa'met ta'hijju' na' koomojo' ham t'aka'the'ye' (abismo) qa' nawatlani't qa nanaxij qa' nanlanju' enewe'en.^y

⁸Qa in hats naxju' qa' amaneye'teji' na' wit'ikheyi'j na' qi witsetji' (Jerusalén), hik nakha' t'amtsheti'yijje'm in tenqii Sodoma qa Egipto iye, nakha'an we'neniji'pha'm iye ke' cruz ha' Yatsat'axij enewe'en.^z

⁹Ma' qa ne' week jukhew qa efuts iye ta'hiikii ne' witsetits telits pekheli'kii, ne' ñunyejeite wetju't ne' ta'tetskii, qa ne' h'anyejeite wetju't witlijeikal, qa week ne' pekheli'kii witsetits qu' neje'ju' in hats naxju' qa' namijets wetshetk'ewi't qa ewi't k'itsje'm neluts qu' neje'ju', qa' nite' nisu'une' iye qu' netijik'ui.^a

¹⁰Qa' weeke' nekhewe' i'nipji' na' sehe' qa' qi qu' le'sitsi'imkii qa' not'oto'yij iye, qa' newet'isijju'kii iye pe'qu' leqistitse' wetju'tkii, qe hats naxju' kekhewe' wetsjuk profetas'ik'i yijiweikitkii nekhewe' i'nipji' na' sehe'.

¹¹Ma' qa qu' hats namets wetshetk'ewi't qa ewi't k'itsje'm neluts qa na' Dios qa' nifuyu'ets qa' neniipha'mkii iye. Qa week hekhewe' yeje'ju' qa qii'ija in niijiwei.^b

^t 11:1 Ez 40:3,5; 42:15-19; Ap 21:15 ^u 11:3 Dn 12:11; Ap 12:6,14; 13:5

^v 11:4 Zac 4:2,3,11-14 ^w 11:5 Jer 5:14 ^x 11:6 1R 17:1; Ex 7:17-21 ^y 11:7 Ap 13:1,11; 17:8

^z 11:8 Is 66:24 ^a 11:9 Ap 5:9; 7:9; 10:11 ^b 11:11 Gn 2:7; 6:17; 7:15,22; Ez 37:5

¹²Ma' qa yepi'ye' pa' t'unik'i wit'ax na' wa'sji' in yit'ijets: —Te'luni'l' pha'mkii hane'e'in.— Ma' qa ikpha'mkii qa ikji'teje'm ke' wasi', qa he' l'ejuihifets qa week yi'wenij.^c

¹³Ma' hik akaa'ijha qa t'unik'i in me'lle'le'l ha' sehe', qa jała'qju' ewi'l' wititsi' in week inyaqsii (10) wititsil. Qa ke' naxju' qa yamets siete mil (7.000) jukhew qa efuts'ik'i iye, qa he' nite' naxju' qa qi in topolij pa' l'ijiweya'x, ma' qa yi'tli'ijju' in yittaxijets l'e'wisij pa' Dios na' wa'sji'.^d

¹⁴Kakha' wetsjuk jhiyee' enewusits! hats t'anji', qa hats k'esets na' wetsшетk'ewi'l' jhiyee' enewusits!^e

Pa' wetsjuk tatsai (7) ángel in yifuyu'uk'i pe' lofoj.

¹⁵Qa ha' ángel wetsjuk tatsai (7) qa yifuyu'uk'i iye ke' lofoj, ma' qa nokeslek pe' qits wit'axits na' wa'sji' in yit'ijju': —Pakha' witnek'enheye'j ha'ne sehe' epji' hane'ejja hats tenek'enhe'yij na' Yatsat'ax'inij qa na' leqe Cristo, qa hikna' qu' netnek'enhei ene' week lahatsiyij.—^f

¹⁶Qa he' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei hikhe' i'niju'kii he' łots'oji'laxitsipji' ha' l'ejuyi'jii ha' Dios qa totjoyetsju'kii sehe' qa iyinii ha' Dios,

¹⁷qa yit'ijju': —Hit'ilij ewets l'e'wisij Yatsat'ax'inij, Dios. Ham l'et'unhenye'ji'iju'l', akha' hane'ej qa akha' iye pakha'aj, qe hats l'eku'mi' pa' qi et'unha'x qa hane'ej qa' enek'enhei.^g

¹⁸Ne' witsetits hats qi in nayu'kii, qa hatsle nam na' qi awak qa na' lahats'ij qu' ejeyumtshen pe' naxju' qa qu' etis iye ne' ezejkunenhei profetas, qa ne' elits iye in najayan, qa nekhewe' iye yiwqinhet ka' ii, nekhewe' nite' qits qa nekhewe' iye qits, qa qu' iwul'enhetju' iye nekhewe' yiwul'enhet na' sehe'.—^h

¹⁹Qa ke' i'ni' na' wa'sji' l'e'lijtsitjii pa' Dios qa qhofij, ma' qa na'letsji' ke' ti'najki' leqjiiki'ij kekhewe' yit'ij pa'aj qu' jintaqsiiikii. Ma' qa na'lji' ha' lepep lepepkii, qa pe' wit'axits iye, qa pa' kimmimim iye, qa me'lle'le'l iye ha' sehe', qa qi iye in itsaxju' ke' łoi.ⁱ

Pe' efu qa pa' leile' qa pa' omela's.

12 ¹Ma' qa hi'wen iye na' wa'sji' ka' ewi'l' qii'ija in pakha' łunye'j na'l' pa' jutsiqaxij: ewi'l' ke' efu yeqhinataji' ne' junu', qa ne' juwel qa t'otsipji', qa ha' yiwataji' k'oiiji' qa doceji' (12) he' footekii.^j

²Ke' efu iwka'jitshen qa qi in yejtsi'le'kii qe yaats'etax in naqalkeyu'.

^c 11:12 2R 2:1; Mr 16:19; Lc 24:51; Hch 1:9-10 ^d 11:13 Is 29:6; Ez 38:19 ^e 11:14 Ap 8:13; 9:12 ^f 11:15 Is 27:13; 37:16; 2S 7:16; Dn 7:14,18; Lc 1:32-33 ^g 11:17 Ap 1:4,8; 4:8; 16:5; 19:6; Lc 1:33; 1Co 15:25 ^h 11:18 Sal 2:1; Ap 10:7; 19:5; 2R 23:2; Sal 115:13

ⁱ 11:19 Ap 4:5; 8:5 ^j 12:1 Gn 37:9-10

³Ma' qa hi'wen iye na' wa'sji' ha' ewi't na'l iye pa' jutsiqaxij: ewi't ha' leile' qi qa s'e' iye. Qa he' lejalal qa wetsjuk tatsai (7) qa he' leketsii qa week inyaqsii (10) qa he' lejalal qa week yiwataji' he' k'oiji' wit'iwatai.^k

⁴Qa ke' lahatsji' qa yit'iji' in yetsinfik'i ha' ewi't lapk'as in wetshetk'ewi'taxju' ne' week footekii qa niwu'miiju'kii ha' sehe'. Ha' leile' qa teke'lenijupju' t'ejuyi'jii ke' efu naqalkeyu' qe qa' netuj pa' la's qu' nenekfik'i.^l

⁵Ke' efu qa nekfik'i ha' la's jukhew qa hikha' pakha' qu' netnek'enhe'yij pe' week witsetits qa pa' lek'u' qu' netnek'enhei qa nijket. Ke' efu ha' la's in nekfik'i qa aje'el wenilithin qa wetka'xii na' Dios qa na' lots'oji'la'x.^m

⁶Qa kekhe'te efu qa ilatiyek pa' ham i'ni'i, hikpa' i'ni' pa' hats yajileti'm pa' Dios qu' na'ni' kikhe'en qa' nekunhen iye, qa' namijets mil doscientos sesenta (1.260) neluts.ⁿ

⁷Qa in watlan na' wa'sji': ha' Miguel qa he' laqa angelits watlani't ha' leile'. Ha' leile' qa he' laqa angelits qa watlan,^o

⁸qa nite'te naxij, qa hats ham iye pa'qu' letset'e na' wa'sji'.

⁹Ma' qa tewumhiti'yijju' ha' qi leile', hikha' pakhaa'ij q'oiq'oi qa hii inwo'met qa Satanás iye, hikha' yaqankii ha'ne week sehe' epji', qa tewumhiti'yijju' ha' sehe' qa weeki't he' laqa angelits in tewumhitiyi'hijju'kii.^p

¹⁰Ma' qa hepi'ye' pa' t'unik'i wit'ax na' wa'sji' in yit'ij: —Hane'ej hats yijat'axju' qa hats week wetets na' witihiye'j, qa na' witt'unha'x, qa na' witnek'enheye'j yatsat'axij na' Dios qa na' tewqiyel'jii' na' teqe Cristo, qe hats tewumhiti'yijju' na' nifelji'ijtaxijkii pa' t'nyejei ne' inefefetsipji', neluts qa najai in nifelji'ijtaxkii na' t'ejuyi'jii na' Dios.^q

¹¹Nekhewe'en hats naxij, qa in naxij qa yit'iji' ke' t'athits na' Kots'etax la's, qa yit'iji' iye kekhewe' le'lijei in tetfelij wete'm, ma' qa nite' nailewek, nite' niwiwe'yets in naxju'.^r

¹²Qa hik ta'hijupi', e'te'sitsi'ihimkii, wasits, qa nekhewe' iye i'nji' nekhewe'en. ¡Hiyee' enewusits sehe' qa na' qi iweli'! qe na' inwo'met in te'nilit'it ewetsju' qi in topo'oj na' lawak, qa nikfe'lets iye in t'ajhi'ij qu' netwejinhetiile.—

¹³Qa ha' leile' in we'twen in hats tewumhiti'yijju' ha' sehe', ma' qa yijyankii ke' efu, hik kikhe' nekfik'i ha' la's jukhew.

¹⁴Qa ke' efu qa testi'yij he' wetsjuk tefets ha' qi sinjena'x, hats'inha qu' nilatik'ui qa' nana'ya'ak'uyii na' q'oiq'oi na' ham i'ni'i, hik nakha' i'ni' na' letset'ij, qa' hik nakha'a' qu' na'ni'kii qa' netkunhenhetii iye, qa' namijets wetshetk'ewi't qa ewi't k'itsje'm ininapits.

^k 12:3 Dn 7:7 ^l 12:4 Dn 8:10 ^m 12:5 Sal 2:7-9; Ap 19:15 ⁿ 12:6 1R 19:3-8; Dn 12:11; Ap 11:3; 12:14; 13:5 ^o 12:7 Dn 10:13,21; 12:1 ^p 12:9 Gn 3:1; Lc 10:18; Ro 16:20; Ap 2:9; 3:9; 20:2,7; 1Ti 5:15 ^q 12:10 Job 1:9-11; Zac 3:1 ^r 12:11 Jn 12:25

15 Ha' q'oiq'oi qa tek'iyijfik'i ka' iweli' hik ñunye'j na'aj haqqi' ñanu'ui ke' efu, hats'inha in t'unik'i ha' haqqi' qa' netsinju' pe' efu.

16 Qa ha' sehe' qa yit'fen ke' efu, ha' sehe' qa yit'ij k'aj ha' ñeji' qa timju' ka' iweli' tek'iitaxijfik'i ha' ñeite'.

17-18 Ha' ñeite' qa qi in nayu'um ke' efu, ma' qa ik qa' nakii qu' nawatlani't pekhewe' amanei ta'lets kikhe'en, hik pekhewe' tek'enets kekhewe' yit'ij na' Dios qa nite' yeqeku' iye kekhewe' iyetij ha' Jesús.^s

Pa' inqa'met ta'ñji'ju' pa' qi iweli'.

13 1 Ha' ñeite' qa teke'lenju' ha' isa'xipji' lotkoyek'i ha' qi iweli'. Ma' qa hi'wen in t'atsji'lpha'm ha' qi iweli' ha' ewi't iftsax inqa'met, he' ñeketsii week inyaqsii (10) yametsji', qa he' ñeji'ñal qa wetsjuk tatsai (7) yametsji', he' ñeketsii qa week inyaqsii (10) he' uiji'ju' k'ooiji', qa he' ñeji'ñal qa we'nika'aji' ke' u'ñetsik'i witiyits t'ejuyiju't na' Dios.^t

2 Ha' hi'wen inqa'met hik ñunye'jtax qa'metena'x, qa hekhewe'ñe ñef'iyei qa hik ñunyejei ñef'iyei na'aj qi apsinhetax, qa ha' ñeji' qa hik ñunye'j ñeji' na'aj athi'l. Qa ha' ñeite' qa tisij ka' ñet'unha'x, qa ha' ñots'oji'la'x, ma' qa qi in tenek'enhei.^u

3 Qa hi'wen ha' ewi't hekhewe' ñeji'ñal ka' ñeqfe'met yamje'mha nite' ñeke'tax qu' ñilin, qa napa'lñeji' kakha' ñeqfe'me'ttax. Qa week ha'ne sehe' epji' qa qi in yitju'ñaxijpha'mkii, ma' qa yijayan ha' inqa'met.^v

4 Ma' qa iyinii ha' ñeite', qe hikha' tisij in tenek'enhei ha' inqa'met, ma' qa yit'ijju' in iyinii iye ha' inqa'met: —ñekpa' qu' hik ñunye'je' nakha' inqa'met, qa ñek pakha' qu' ñeke'ye' qu' net'ejuitaxiju't nakha'an?—^w

5 Ha' inqa'met qa testi'yij iye qu' nit'ij pe'qu' wi'tlijeye' weniwqinhet qa u'ñetsik'i iye ñanyejejets na' Dios. Qa testi'yij cuarenta y dos (42) juwelits qu' nakijje'm qu' net'ithayii in tenek'enhei.^x

6 Ma' qa yape'lek qa yit'ij ke' u'ñetsik'i t'ejuyiju't na' Dios, qe qa' nit'ijets u'ax ka' ñii, qa ne' ñe'lijtsitjii iye, ikji', pekhewe' hats i'ni' na' wa'sji'.

7 Qa ñenexke' eji'm iye qu' nawatlani't nekhewe' yatsathen qa' nanaxij, qa testi'yij qu' netnek'enhe'yipji' pe' week ñunyejeite wetju't pe' ta'letskii, qa pe' witsetits, qa pe' ñe'lijnyejeite wetju't, qa pe' week seheikal.^y

8 Ma' qa week qu' niyinii nakha'an nekhewe' i'ñipji' na' sehe', hik nekhewe' ke' ñiyits nite' we'nika'ajji' in mexe ham ha'ne week sehe', qa nite' we'nika'ajji' na' witfaakanek t'ejuyets na' witi'la'x yatsat'axij na' Kots'etax ña's hikna' hats talanhetii.^z

9 Pakha' qu' nana'l ñekfiye', qa nepiye'ek'i aka'an.^a

^s 12:17 Ap 1:2,9; 11:7; 13:7; 19:10; 20:4 ^t 13:1 Dn 7:3; Ap 12:3; 17:3 ^u 13:2 Dn 7:4-6

^v 13:3 Ap 17:8 ^w 13:4 Ap 12:3; Ex 15:11; Is 46:5 ^x 13:5 Dn 7:8,11,20; Ap 11:2

^y 13:7 Ap 5:9; 7:9; 11:9; 14:6 ^z 13:8 Ex 32:32-33; Sal 69:28; Fil 4:3; Ap 3:5; 17:8; 20:12,15; 21:27; 1P 1:19-20 ^a 13:9 Ap 2:7

¹⁰Pakha' hayiits jutsiqax qu' not'opheitii, qa' not'opheitii. Pakha' hayiits jutsiqax qu' naq'alij pa'qu' witqatsjikinet'e, qa' naq'alij pa'qu' witqatsjikinet'e. Aka'an hik aka' lunyejei ne' yatsathen in nite' itaqsunijup qa in nite' yeqeku' iye.^b

Pa' inqa'met ta'łji'ju' pa' sehe'.

¹¹Ma' qa hi'wen iye in t'atsji'łpha'm hakhap iye iftsax inqa'met ta'łji'ju' ha' sehe'. Qa na'li'm he' wetsjuk łeketsii hik lunyejei kots'etax ła's łeketsii, qa in iyet hik ł'anye'j łeile'.^c

¹²Hakha'an hik lunye'j iye pa' na'li'm łewqiye'łji' ha' yojo in na'ł iftsax inqa'met qe meti'm hakha'an, ma' qa yaqsiiikii in week he' i'nipji' ha'ne sehe' in iyinii ha' yojo in na'ł inqa'met, hikha' hamiikii kakha' łeqfe'me'ttax.

¹³Yaqsiiikii iye ke' qits ham lunyejeyi'ıju'ł, qa nilithinju' iye ka' fe't ta'łiipha'm na' wa's qa olots he' yi'wen jukhew qa efuts iye.

¹⁴Eke' wekwek ham lunyejeyi'ıju'ł in ewi'łe in łenexke'ej qu' naqsiiikii qu' meti'im qa qu' net'ejuyets iye ha' yojo in na'ł inqa'met, qa yawitji'ıji' hekhewe' i'nipji' ha' sehe'. Qa yaqsijkinenijkii iye pa'qu' łesinq'ale' ha' yojo in na'ł inqa'met. Hik akha' tefekinhetiitaxije'm ka' witqatsjikinet qa ila'xłe iye.^d

¹⁵Ha' teke'lenju' inqa'met testi'yij pa' łet'unha'x qa łeke' in tisij in t'ułaijei ha' łesi'nq'al ha' yojo in na'ł inqa'met, hats'inha qa iyet ha' witeqsi'nq'al qa inaqyaji'ij qu' natlanhetiıju' week he' nite' niyinheyu'taxii.

¹⁶Qa yaqsiiikii iye in week nekhewe' nite' qits qa nekhewe' iye qits, nekhewe' yiwq'axin wekwek qa nekhewe' iye if'ıljetsits, nekhewe' jukhew qa efuts nite' witlinhei qa nekhewe' iye jukhew qa efuts witlinhei in yenı' he' yiya'yik'i łokoyei i'nłi'i łotkoyehei ke' ewi'ł witq'ikati'.^e

¹⁷Ma' qa ham pa'qu' łeke'ye' qu' nataqhaitaxets pe'ye' i'nłi'i pa'qu' net'ihintaxij qu'nte' ne'nika'yı'ij ka' łii i'nłi'i he' łeqe número ka' łii ha' inqa'met.

¹⁸Hane'en les łe'wis qu' nana'lıjup pa'qu' witikfeliyaxe'kii. Pakha' qu' nenikfe'łkii qa' nejeyumtshenji' ne' número łe'nikati' ka' łii ha' inqa'met, qe ne' número jukhew pa' te'nikatii. Qa ne' łe'nikati' qa uja'x seiscientos sesenta y seis (666).^f

Pa' Kots'etax Ła's qa pe' 144.000 jukhew.

14 ¹Ma' qa hejełtax iye, qa hi'wen ha' Kots'etax Ła's t'otsipji' ke' utek Sıón qa he' ciento cuarenta y cuatro mil (144.000) jukhew,

^b 13:10 Jer 15:2; Ap 14:12 ^c 13:11 Dn 8:3 ^d 13:14 Ap 12:9; 2Ts 2:9-12 ^e 13:16 Ap 14:1
^f 13:18 Ap 17:9

hik hekhewe' we'nika'aji' he' lotkoyehei ka' hii ha' Kots'etax Ła's qa ka' hii iye pa' Łatata.^g

²Qa hepi'ye' pa' ewi'hik'i wit'ax ta'hiipha'm na' wa's in łet'unhenye'jik'i ek ł'anye'j qe qi na'aj tsuj iweli', qa hik łet'unhenye'jik'i iye ł'anye'j qe t'unik'i na'aj kimmimim. Qa pakha' hepi'ye' qa olots pe' tefiŁkii yit'ij pe' łefihii (arpas).^h

³Qa te'lijtsii yiji'ik'i pa' ink'ayik witlijtsine' ha' ł'ejuyi'jii ha' witts'oji'la'x qa hekhewe' iye ikwetju'ł (4) pakha' łunyejei qa hekhewe' iye jukhew tenek'enhei, qa ka' yiji'ik'i qa ham iye pakhape' iye qu' nenikfe'lets, qe uja'xŁe hekhewe' ciento cuarenta y cuatro mil (144.000) hik hekhewe' tanaqha'yets na' sehe' ipji'.ⁱ

⁴Enewe'en hik enewe' nite' t'eku'mets pa'aj pekhepe' iye efuye', qe wanaqsi'jju'. Enewe'en yijayanik'ikii ha' Kots'etax Ła's week pa'qu' nakji'. Hik hekhewe' tanaqha'yets na' sehe' ipji' qu' hik łunyejeje' na'aj qiji' ewi'Łe in ł'ejuyets qu' netesti'yij pa' Dios qa ha' Kots'etax Ła's.^j

⁵Ham pa'qu' łe'wejtitsiye' qu' netpiikaxti'yij pe' łejil, ham pa'qu' ul'axe'ji'.^k

Pe' wetshetk'ewi'ł angelits.

⁶Ma' qa hi'wen iye hakhap iye ángel in na'ya' ai łeqewuk'uji'ha ha'ne wa's, qa kakha' nifelikii qa hik kakha' ka' nite' yili'ij in weju'łij. Qa ha' ángel qa nifeli'm he' week i'nipji' ha' sehe', pekhewe' week witsetits, pe' jukhew łunyejeiŁe wetju'ł pe' ta'Łetskii, pe' witlijeikal qa pe' pekhelji'kii witsetits łelits.^l

⁷Qa yit'unhetik'i in yit'ij: —E'nijiwe'yi'łiju'łha na' Dios qa' iwqinheti'łha iye, qe hats yamets na' łahats'ij qu' nejeyumtshen ene' week. Iyini'Łets nakha' yaqsiijkii na' wa's, qa na' sehe', qa na' qi iweli', qa ne' niwekte iweli.—

⁸Qa na'łji' iye ha' yojo'opji' hikha' ángel wetsjuk qa yit'ij iye: —Łats namju', hats namju' ka' qi Babilonia'ik'i! Hik kakha' niyahanijju'kii ne' week witsetits na' wino ta'Łets in yisu'unji' in wanawitjii'ijju'kii ł'esenits.—^m

⁹Ma' qa na'łji' iye ha' yojo'opji' iye hikha' ha' ángel wetshetk'ewi'ł, qa yit'unhetik'i in yit'ij iye: —Pakha' qu' niyinii na' inqa'met qa na' łesi'nq'al iye, qa we'nika'aj iye ne' łeq'ikati' lotkoyek'i i'nłi'i qu' łoko'yi'i',

¹⁰qa' niya'ji'ijji' ek na' wino ta'Łets na' qi ławak na' Dios, hik nakha' wino ham yetsji'Łe hats watji'let, qa i'nji' na' łoqotok'o ł'ejuyets pa' qi

^g 14:1 Ap 13:16; 3:12; 7:3 ^h 14:2 Ez 1:24; 43:2; Ap 1:15; 5:8; 19:6 ⁱ 14:3 Ap; 4:4,6; 5:9 ^j 14:4 1S 21:4-5; Ex 23:19 ^k 14:5 Sof 3:13 ^l 14:6 Ap 5:9; 7:9; 8:13; 11:9; 13:7 ^m 14:8 Is 21:9; Jer 51:7-8,49; Ap 18:2

lawak, ma' qa' qi qu' naats'etax na' fe't azufre, qa ne' le'sits angelits qa na' Kots'etax Ła's iye qu' nejełijju.ⁿ

¹¹Qa pa' łetutsax pa' ławtshek nite' yili'ij qu' nakpha'm ene' week łahatsiyij, qa ham pa'qu' ławapiiheye'je' nełuts qa najai iye qu' nakijje'm pekhewe' qu' niyini nakha' inqa'met qa na' łesi'ng'al iye, i'nli'i pekhewe' qu' ne'nika'aj ne' leq'ikati' ta'łets ka' łii.^o

¹²Aka'an ikji' in les le'wis qu' qi qu' nent'unhet pekhewe' yatsathen qa yijayanija iye kekhewe' yit'ij na' Dios, qa nite' yeqeku' iye na' Jesús.—^p

¹³Qa hepi'ye' pa' wit'ax ta'hiipha'm na' wa's in yit'ij yiwets: —Ika'ajji' aka'an: “Łe'sitsi'mkii nekhewe' hane'ej naxju' qa pekhewe' mexe hamitsik'ui iye qu' nanaxju' qe ta'łets in yijayan na' Yatsat'ax'inij.”— Qa pa' Espíritu qa yit'ij: —Ehe, hats'inha qu' nawapiyijup ne' ł'ithayijkitits, qe ne' ł'ithayijkitits hik nekhewe' łijts'eyek.—^q

Ne' łei na' sehe' hats yuji'ha.

¹⁴Ma' qa hejełtax, qa hi'wen iye ke' ewi'ł wasi' fo'ija, qa hakha' i'nipji' ke' wasi' qa hik łunye'j hakha' Ła's pa' Jukhew, ha' ł'iwat k'ooiji' qa oro, qa łokoiji' ha' nooyo'ofi witqatsjikinet yasłax.^r

¹⁵Ma' qa ke' witlijsitjii qa t'atsji'łfik'i iye hakhap iye ángel, qa yit'unhetik'i in yithinii hakha' i'nipji' ke' wasi', qa yit'ij: —Yape anatkin na' aqa'tsjikinet qu' isaafikii ne' eqei, qe hats yamets ne' hora, qe ne' łei na' sehe' hats yuji'ha.—^s

¹⁶Qa hakha' i'nipji' ke' wasi' qa yit'ijetsju' ha' sehe' ha' łaqat'sjikinet, ma' qa ha' sehe' qa tenit'ijji' ke' łei.

¹⁷Qa t'atsji'łfik'i iye hakhap iye ángel ke' witlijsitjii na' wa'sji', hikha' na'li'm iye ha' nooyo'ofi witqatsjikinet yasłax.

¹⁸Ma' qa t'atsji'łfik'i iye hakhap iye ángel, hikha' na'li'm pa' łet'unha'x in tenek'enhe'yipji' hakha' łefet ha' ts'eewe'epji', qa yit'unhetik'i in yithinii hakha' na'li'm ha' nooyo'ofi witqatsjikinet yasłax, qa yit'ij: —Yape anatkin na' aqa'tsjikinet qu' isa'xik'i ne' łei na' uwaket na' sehe' epji', qe ne' uwa hats yuji'ha.—

¹⁹Qa ha' ángel qa yit'ijetsju' ha' sehe' ha' łaqat'sjikinet, yisa'xik'i ke' łei ha' uwaket ha' sehe' epji', qa yiwu'mji'ju'kii ha' qi t'ejuyets in neq'umutju' ke' uwa, hik hakha' pa' lawak pa' Dios.^t

²⁰Qa ha' tonotshiiji'ju'kii in wetq'umutju' ne'ej uwa qa i'nik'uifik'i ha' witset qu' nenq'umutju' ke' uwa, ha' tonotshiiji'ju'kii in wetq'umutju' ke' uwa qa t'atsji'łfik'i ke' wit'athits, qa ke' wit'athits qa yametspha'm

ⁿ 14:10 Sal 75:8; Is 51:17; Jer 25:15-17; Lc 17:29; Ap 20:10; 21:8 ^o 14:11 Is 1:31;

34:10; 66:24; Ap 19:3 ^p 14:12 Ap 13:10 ^q 14:13 Ap 1:3; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7,14

^r 14:14 Dn 7:13; Lc 21:27; Ap 1:13 ^s 14:15 Jl 3:13 ^t 14:19 Ap 16:19; 19:15

teqep'iyek na'aj tiptip, qa ka' h'ajje'm qa uja'x yametsji' trescientos (300) kilómetros.^u

Pe' wetsjuk tatsai (7) angelits ta'lets pe' yaats'e'ej hatse' ha'ne sehe'.

15 ¹Ma' qa hi'wen iye na' wa'sji' ka' ewi't qiji'ha in pakha' h'nye'j na'l pa' jutsiqaxij: wetsjuk tatsai (7) he' angelits na'li'm he' wetsjuk tatsai (7) qu' naats'e'ej ha' sehe', hik enewe' qa hats h'aka'the'le, qe enewe'en hik enewe' qu' hats nanaxjik'i pa' qi lawak pa' Dios.^v
²Qa hi'wen iye hakha' hik h'nye'jtax na'aj qi iweli' qa lemele na'lje'mkii qa hik h'nye'j iye qu' nenetsji'hi' ha' fe't, qa hekhewe' naxij ha' inqa'met, qa naxij iye ha' lesi'nq'al qa naxij iye ke' le'nikati' ka' hii, enewe'en qa ts'ap'a'apji' hakha' hik h'nye'jtax na'aj qi iweli' qa t'eku'mi' he' le'fihii (arpas) tisij pa' Dios.^w
³Qa yiji'ik'i in te'lijtsii ka' le'lijtsine' pa' Moises'ik'i, teqejkunenek pa' Dios, qa ka' le'lijtsine' iye ha' Kots'etax La's, qa yit'ij: —Qits qa te'siitsija iye ene' week lanaqsijju', Yatsat'ax'inij Dios ham let'unhenye'ji'ju' in t'un, yatsathen qa yijaalija iye pe' ikhejei, Akha' e'wittata pe' week witsetits.^x
⁴Yatsat'ax'inij, ¿Lekpa' qu'nte' ne'nijiweye' eju'! ¿Lekpa' qu'nte' niwqinhete'ji' ka' ii? Qe akha' e'ewi'He in qi in e'le'wis, ham u'axe' etji', qe week ne' witsetits qu' nenek ei qa' niyin ewetsha, (Sal 86:9) qe hats qu' ne'twenhetii in week yatsathenik'iha pe' aqsijiyikii in t'ejuyets pa'qu' ijanin.— (Sal 22:31)
⁵Ma' qa in hats nite' hi'wen ekewe'en, qa hejeltax iye, ma' qa hi'wen iye in qhofij ha' te'weiteje'm ke' witlijtsitjii na' wa'sji' hikha' i'ni' kekhewe' wenit'ij pa'aj.^y
⁶Ma' qa ke' witlijtsitjii qa t'atsji'fik'ikii hekhewe' wetsjuk tatsai (7) he' angelits hik hekhewe' he' na'li'm he' wetsjuk tatsai (7) qu' naats'e'ej ha' sehe', he' leqhinatai tujji'ha in fo' qa he' leqelutsits qa weniftii ke' q'ilimmik'i oro qa h'ejujiei ikje'm.
⁷Ma' qa ha' ewi't hekhewe' ikwetju't (4) pakha' h'nyejei qa netisijju' hekhewe' wetsjuk tatsai (7) he' angelits he' wetsjuk tatsai (7) tok'ol (copas) oro yaqamax qa topolij pa' qi lawak pa' Dios. Pa' Dios hik pakha' nite' yili'ij in na'l ene' week lahatsiyij.
⁸Ma' qa ke' witlijtsitjii qa yaqamaxifi ka' lo'wq'ol pa' lesa'x pa' Dios qa pa' let'unha'x iye, qa ham pa'qu' leke'ye' qu' nuyetsji' ke' witlijtsitjii ip'hu'ui qu' nanaxijipi' hekhewe' wetsjuk tatsai (7) qu' naats'e'ej na' sehe' ta'lets he' wetsjuk tatsai (7) angelits.^z

Pe' wetsjuk tatsai (7) tok'ol (copas) topolij pa' qi lawak pa' Dios.

16 ¹Ma' qa hepi'ye' pa' t'unik'i wit'ax ta'hifi ke' witlijtsitjii qa yit'ij in yithinii he' wetsjuk tatsai (7) angelits: —Ma'ahii qa' atsiyi'hipji'kii na' sehe' na' qi lawak na' Dios i'nji' ne' wetsjuk tatsai (7) tok'ol (copas).—

^u 14:20 Is 63:1-6 ^v 15:1 Ap 12:3; 16:17 ^w 15:2 Ap 4:6; 5:8; 14:2 ^x 15:3 Ex 15:1; Dt 31:22 ^y 15:5 Ex 38:21; Nm 17:7; 18:2; Ap 11:19 ^z 15:8 Is 6:4

²Ha' yojo ewi't ángel qa ik qa yatsi'yipji' ha' sehe' ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa hekhewe' na'li'm ke' ðeq'ikati' ha' inqa'met qa iyinii iye ha' ðesi'nq'al qa na'l ke' neki'pha'm iftsits qa a'tits iye.^a

³Qa ha' ángel wetsjuk qa yatsiiji'ju' ek ha' qi iweli' ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa ha' qi iweli' qa wit'athitsij, hik ðunye'j' ð'athits na'aj wa'm. Ma' qa wa'm week ke' na'l ði'a'x i'ntaxji' ha' qi iweli'.^b

⁴Qa ha' ángel wetshetk'ewi't qa yatsiiji'ju' ek he' haqqil qa he' niwek'le iweli' ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa wit'athitsij hekhewe'en.^c

⁵Qa hepi'ye' hakha' ángel tenek'enhe'yipji' ek hekhewe' iweli' in yit'ij: — Akha' hane'ej qa akha' iye pakha'aj, Dios ham u'axe'. Akha' ðatsathen, qe yatsathenik'i eke' wekwek' ðijaninij,^d

⁶qe enewe'en yatsiikii pe' ð'athits in nilanju' kekhewe' yatsathen qa ke' profetas'ik'i iye, ma' qa hane'ej qa ðetisij qu' niya'ji' wit'athits, aka'an qa hik aka' weju'ðij.—^e

⁷Qa hepi'ye' iye ha' ts'eewe'epji' in yit'ij: —Ehe, Yatsat'ax'inij Dios ham ðet'unhenye'ji'ju't in t'un, yijaalija qa yatsathenik'iha iye pekhewe' ðijanin.—^f

⁸Qa ha' ángel ikwetju't (4) qa yatsi'yipji' ek ne' junu' ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa ne' junu' qa testi'yij qu' niwujkinhet he' jukhew qa efuts iye qi in elejei.

⁹Qa he' jukhew qa efuts iye qa iwujkinji'kii in qi in elejei, ma' qa u'etsik'i ð'anyejeij ka' ði pa' Dios hikpa' na'li'm pa' ðet'unha'xipji' ekewe' yaats'e'ej, qa nite' yisu'un qu' nenikfe'ðetets ma' qekha niwqinhettax pa' Dios.^g

¹⁰Qa ha' ángel lee'fij (5) qa yatsi'yipji' ek ha' ðots'o'ji'la'x ha' inqa'met ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa ha' tenek'enheiji' ha' inqa'met qa weekij in noo'kiiha, qa he' jukhew qa efuts iye qa yikfe'ðij wetju'ðkii he' ðelepépis in qi in yaats'etax.^h

¹¹Ma' qa u'etsik'i ð'anyejeij pakha' Dios na' wa'sji' qe ta'lets kekhewe' yaats'e' qa kekhewe' iye neki'pha'm, qa nite' yisu'un qu' nenikfelitijðetets pe' yaqsiijkii.ⁱ

¹²Qa ha' ángel ewi't tatsai (6) qa yatsiiji'ju' ek ha' qi haqqi' Eufrates ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, ma' qa ka' iweli'ik'i qa yis'axji' qe qa' nanaqsiik'i' pa'qu' ðikheyije' pe' wittatal ta'ði na' ne'u'uju't.^j

¹³Qa ði'wen iye in t'atsji'ðfik'i ha' ðeji' ha' ðe'le', ha' ðeji' ha' inqa'met qa ha' ðeji' iye ha' yit'ij ðetets qu' profetaye' he' wetshetk'ewi't espíritu u'ets hik ðunyejeitax s'ams'amits.^k

¹⁴Enewe'en espíritu inwo'metets'le qa yaqsiijkii ke' ham ðunyejeijju't, qa ikik'i qu' nonoðet wetju't he' wittatal ha'ne week sehe' epji', qe

^a 16:2 Ex 9:9-11 ^b 16:3 Ap 8:8-9 ^c 16:4 Ex 7:19-21 ^d 16:5 Ap 11:17 ^e 16:6 Is 49:26

^f 16:7 Ap 19:2 ^g 16:9 Ap 13:6 ^h 16:10 Ap 2:13; 13:2; Ex 10:21 ⁱ 16:11 Ap 13:6

^j 16:12 Ap 9:14 ^k 16:13 Ex 8:2-14; Lv 11:9-12,41-47; Ap 12:9; 13:1,11-17

qa' net'ejuyets pa' witwatlanheyejii pa' qi ðeqe neðu pa' Dios ham ðet'unhenye'ji'ijju't in t'un.^l

¹⁵ (Hepi'ye' iye pa' l'a'x ha' Jesús in yit'ij: —iMaxtayiitilik'i! Qu' natsam hik qu' yijunye'je' na'aj t'ejenkii. ðe'wisi'mkii pakha' nite' ima' qa nite' wenqit'ijji', qe qa' nite' ðuk'eye'ðekii qu' nakfik'i qa qu' niwepinhetkii iye qu' ðuk'eye'ðekii ham ðeqhinataye'.—)^m

¹⁶ Ma' qa no'theti' wetju't ha' sehe' ne' hebreo ðeqiyij Armagedón.ⁿ

¹⁷ Qa ha' ángel wetsjuk tatsai (7) qa yatsi'yipji' ek pa' hane'ej jitoksi'wen t'unik'i ka' i'nji' ha' ðoqotok'o, qa pa' ewi't t'unik'i wit'ax ta'ðifi ke' witlijsitjii, qa yit'ij: —iHats uja'xle!—^o

¹⁸ Ma' qa yapefek qa lepep lepepkii, qa nokes iye pe' wit'axits, qa pa' kimmimim iye, qa qi in t'unik'i me'le'l ha'ne sehe', qa nite' hayiits qu' ðunye'je' in ipðu'uk'i ek in i'nk'aa na'lipji' ha'ne sehe' pa' jukhew. Qi'i'ija in iftsax in t'unik'iha in me'le'l ha' sehe'.^p

¹⁹ Qa ka' qi witset'ik'i qa wetshetk'ewi'ju' in jaf'afju', qa ke' witsetitsik'i pe' week witsetits qa ja'la'qju'kii. Pa' Dios in nite' nitapi'ii ke' qi Babilonia qe qa' niyahanij ha' ðoqotok'o (copa) i'nji' ka' wino ta'ðets pa' qi ðawak pa' Dios.^q

²⁰ Qa ke' l'isla'wetitsik'i qa hamits hik ðunyejei qu' nilatkii, qa ke' utekuyik'i iye qa hamits.^r

²¹ He' jukhew qa efuts qa nametsju'kii iye ke' qits ðoi i'nñi' qu' cuarenta y cinco (45) kiloye'. He' jukhew qa efuts qa ul'etsik'i ðe'lijeyets pa' Dios qe ta'ðets ke' yaats'e'ej ðoi, qe ka' yawtshetenij qi in a'tax.^s

Pe' efu i'nipji' pa' inqa'met.

17 ¹ Qa ha' ewi't kekhewe' wetsjuk tatsai (7) angelits na'li'm he' wetsjuk tatsai (7) ðoqotok'ol (copas), qa nekyii qa ts'ithinets, qa yit'ij yiwets: —Te'ðun, qa' k'ethinij qu' netesti'yij pa' weju'ðij ðantanithenkeye'j ne' qi in witqesu' i'nju' i'nipji' ne' olots iwelii.^t

² Nekhe'en hik nekhe' wanawitji'ið nekhewe' wittatalipji' na' sehe', qa nekhewe' i'nipji' na' sehe' qa yek'uwetinenijju' ka' wino ta'ðets in wanawitji'ij na' l'ese'n.—^u

³ Ha' ángel qa tseka'xii espirituðe in tseka'xii ha' ham i'ni'i'. Qa hi'wen ke' ewi't efu i'nipji' ha' ewi't inqa'met s'e' ta'ðatij ke' ul'etsik'i witiyits t'ejuyiju't pa' Dios, qa he' ðejiðal qa wetsjuk tatsai (7) yametsji' qa he' ðeketsii qa week inyaqsii (10) yametsji'.^v

^l 16:14 2Ts 2:9-10; Jl 2:11; 3:2; Ap 19:11-21 ^m 16:15 Ap 1:3; 3:18; 14:13; 19:9; 20:6; 22:7,14; Lc 12:35-40; 1Ts 5:2,6-8 ⁿ 16:16 Jue 5:19; 2R 9:27; Ez 38:8 ^o 16:17 Is 66:6
^p 16:18 Ex 19:16-19; Ap 4:5; 8:5; 11:19 ^q 16:19 Ap 14:19; 18:10,16,18,19,21; 19:15
^r 16:20 Ez 38:20; Ap 6:14 ^s 16:21 Ap 16:9,11; Jos 10:11; Ez 38:22 ^t 17:1 Ap 21:9;
Jer 51:13 ^u 17:2 Is 23:16-17; Nah 3:4; Ap 14:8; 18:3 ^v 17:3 Ap 1:10; 4:2; 13:1; 21:10

4Ke' efu he' leqhinatai witpalinek qa ka' s'e', qa yenpha'm he' oro, qa ke' le'sits utel telits qa kekheve' iye hik lunyejeitax utel telits hiyits perlas.

Qa ha' t'eku'mi'kii qa oro iye ha' tok'o (copa) topo'oj pa' u'ax yisu'unji' in yaqsii'kii, qa topo'oj iye pa' let'esinye'j ta'lets in wanawitji'ij l'ese'n.^w

5Qa ha' lotkoyek qa we'nika'aji' ka' ewi't witiu, qa ka' ikji' qa nite' hayiits qu' nakji' pa'qu' witiye', qa yit'ij: —Ne' qi Babilonia, lenene ne' witaqesul qa lenene iye na' lewu'ax na' sehe'.—^x

6Qa hi'wenij iye ke' efu in yek'uwet'ij ke' l'athits kekheve' yatsathen, hik kekheve' yijayaanija ha' Jesús, ma' qa qi in tsitju'axijpha'm.

7Qa ha' ángel qa yit'ij yiwets: —¿Inhats'ek in le'nitju'axijpha'm? Hane'ej qu' k'efeli'm kakha' ikji'ha ne' efu qa na' i'nipji' inqa'met wetsjuk tatsai (7) ne' lejital qa week inyaqsii (10) ne' leketsii.

8Nakha' hi'wen inqa'met kakha' lahats'ij mexe na'l, qa hane'ej qa mexe ham qa hats k'esiyu'ets qu' nat'atsji'lik'uipha'm iye nakha' ham l'aka'the'ye' (abismo), ma' qa' namii pa' lewu'eye'jju'. Qa nekhewe' i'nipji' na' sehe', hik nekhewe' ke' hiyits nite' we'nika'aji' na' witaakaanek t'ejuyets na' wita'ax in mexente' wanaqsii'kii na' sehe', nekhewe'en qa qi qu' nitju'axijpha'mkii qu' ni'wen ka' lunye'jija na' inqa'met hik nakha' ka' lahats'ij mexe na'l, qa hane'ej qa mexe ham qa hats k'esiyu'ets qu' nat'atsji'l'pha'm iye.^y

9Hane'en qu' nanalitik'i pa'qu' laqjamtikineye'je'kii pakha' qu' yijaayi'ija yijat'ij in nikfe'lkii. Nekhewe' wetsjuk tatsai (7) lejital nekhewe'en wetsjuk tatsai (7) utekui ne' efu i'nipji',^z

10qa wetsjuk tatsai (7) iye wittatal, qa lee'fij (5) ke' hats namiiju'kii, qa na' ewi't hane'ej mexe tenek'enhei, qa nakhap iye ewi't qa mexe hamik'ui, qa qu' nanamtax qa nite'te yape l'aji'ij qu' netnek'enhei.

11Na' inqa'met hik nakha' ka' lahats'ij mexe na'l, qa hane'ej qa mexe ham, hik nakha' wittata yamets wetshetk'ewi't tatsai (8), qa hik nakha' ewi't nekhewe' wetsjuk tatsai (7) wittatal, qa' namii hatse' na' lewu'eye'jju'.

12Qa nekhewe' week inyaqsii (10) yametsji' leketsii qa hik nekhewe' ne' week inyaqsii (10) wittatal hik nekhewe' mexente' testi'yij qu' netnek'enhei, qa nite'te yape ewi'te hora qu' netesti'yij qu' netnek'enhe'yi't na' inqa'met.

13Ene' week inyaqsii (10) wittatal na'l ka' ewi'te in yisu'un qu' net'eku'mij wetju't qu' netnek'enhei, kakha'an: qu' netisij pe' let'unhaxits in tenek'enhei na' inqa'met.

14Enewe'en qa' nawatlani't na' Kots'etax La's, qa nakha'te Kots'etax La's qa' nanaxij nekhewe'en, qe nakha'an Yatsat'ax'inij tenek'enhe'yipji' pe'

^w 17:4 Mt 24:15; Mr 13:14; Lc 16:15; Ap 21:27 ^x 17:5 Ap 14:1 ^y 17:8 Ap 1:18; 2:8; 3:5; 11:7; 13:3,8,12,14; 20:12,15; 21:27; Sal 69:28; Is 4:3 ^z 17:9 Ap 13:18

week tenek'enhei qa Wittata pe' wittatal, qa nekhewe' i'nijup nakha'an, nekhewe'en teniya'yii qa te'nekumhi'yijii' qa nite' yeqeku' iye.—^a

¹⁵Ha' ángel qa yit'ij yiwets iye: —Nekhewe' hi'wen iwelii i'nipji' ne' witquesu' hik nekhewe' ne' pekhelji'kii jukhew qa efuts, ne' lunyejeite wetju'ł, ne' witsetits, qa ne' le'lijenyejeite wetju'ł.^b

¹⁶Qa nekhewe' hi'wen week inyaqsii (10) yametsji' witketsii qa na' inqa'met iye, qa' qi qu' na'napjaxi'm ne' witquesu', qa' week neka'xik'ui pe' na'ltaxi'm, qa' nilaxaxinhetkii iye, qa' netuj pa' l'ese'n qa' nene'łju' iye.^c

¹⁷Qe na' Dios yenji'teje'm pe' latawjets enewe' week inyaqsii (10) witketsii qu' net'eku'mij wetju'ł pa' ewi'łhe in yisu'un, qe qa' nafits pa' yisu'un na' Dios qu' lunye'je'kii. Ma' qa enewe'en qa' netisij na' inqa'met pe' let'unhaxitstax in tenek'enhei, hats'inha qu' netnek'enhei na' inqa'met qa' namijii qu' hats nafits pa' yisu'un na' Dios qu' lunye'je'kii.^d

¹⁸Qa ne' hi'wen efu qa hik nekhe' nakha' qi witset qa week tenek'enhe'yipji' pe' wittatal na' sehe' epji'.—

Pa' lewu'eye'jju' pe' Babilonia'iki.

18 ¹In hats naxijik'i in hi'wen ekewe'en, ma' qa hi'wen iye ha' ewi'ł ángel in te'nilitik'uiju' na' wa's, qa qii'ija pa' let'unha'x in tenek'enhei. Qa pa' lewqiye'jji' qa les in t'unik'iha ka' l'ula'x in napjuyit'ipji' ha'ne sehe'.

²Qa yit'unhetik'i in tayai qa yit'ij: —;Hats namju', hats namju' ke' qi Babilonia'ik'i! Hats inwo'metetsle ne' lets'i'ij, qa lets'i' ne' espriutu u'ets, qa lets'i'ij iye ne' u'ets junatai yinaq'axtsii iye qu' netnekui.^e

³Qe week ne' witsetits niyahanijju' ka' leqe wino ta'lets in wanawitjite. Qa ne' wittatal na' sehe' epji' qa wanawitji'ł nekhe'en, qa nekhewe' t'ihinij wekwek qa qi in yaq'astanin, qe kekhe'en ewi'łhe in yejeii pa' leqsu'unka'xij eke' wekwek.—^f

⁴Qa hepi'ye' iye pakhap iye wit'ax ta'hiipha'm na' wa's, qa yit'ij: —Witset tsatsat'axij, ma'a'lik'uifik'i nekhe'en hats'inha qu' nite' aki'łijets pe' lewu'ets, ma' qa'nte' jeek esti'yi'łij nekhe' qu' naats'e'ej hatse'.^g

⁵Qe ne' lewu'ets hats yametspha'm na' wa's in tewfupha'm, qa na' Dios qa hats nikfe'lets week nekhewe' tewfupha'm lewu'ets.^h

⁶Ijanini'łij pa' hats leqfenyejeyij pekhewep, wetsjuk'ij qu' epileti'lets in lunyejeyek pe' laqsijiyikii nekhe'en, nakha' hats niyahanijju' tok'o nekhe'en qu' iwe'tsjukeni'łij pa'qu' ukini'letsju' qu' les a'tinheti'łji'ha pa'qu' iyahani'łji' nekhe'en.ⁱ

^a 17:14 Dt 10:17; Sal 136:2-3; Dn 2:47 ^b 17:15 Ap 5:9; 7:9; 10:11; 11:9; 13:7; 14:6

^c 17:16 2S 13:15-20; Ez 23:22-35; Lv 20:14; 21:9 ^d 17:17 Gn 50:20 ^e 18:2 Is 13:20-22;

21:9; Ap 14:8 ^f 18:3 Ap 14:8; 17:2 ^g 18:4 Is 52:11; Jer 50:8; 51:6,9,45; 2Co 6:17

^h 18:5 Jer 51:9 ⁱ 18:6 Is 40:2; Jer 16:18; 17:18; 50:29; Ap 14:8

7Lisi'hij pakha' hats luk'e' in weniwqinhet tete'm qa kakha' le'sinye'j iye in qi in le'wisju', qu' awtsheteni'hij pa'qu' naats'e'ej, qe pa' latawe'j yit'ij nekhe'en: “Yakha' hane'ej in ha'nju' qa hik yijunye'j qiji' witi'yi', qa yakha' nite' ye'wikiihale', ma' qa nite' t'anuuyi' qu' nana'l pa'qu' hayinik'i.”

(Is 47:7-8)

8Qa hik ta'hijupi' qu' ewi't neŕtuye'le qu' week na'nipji' ne' qu' naats'e'ej hatse': witwamhi', wit'aphiye'j qa yipku' iye. Ma' qa nanq'axij fe't iye, qe nakha' qu' nitanithen Yatsat'ax'inij Dios qii'ija in t'un.—

9Qa nekhewe' wittatalipji' ha'ne sehe', nekhewe' wanawitji'i nekhe'en qa wenkufeni'hij iye ka' le'sinye'j in le'wisju', qa qi qu' nayintaxik'i qa' nanaitaxik'i iye qu' ni'wenij pa'qu' letutsaxe' qu' nanq'axij fe't,

10qa' ts'ap'aye' wete'm totsii qu' nejeŕiiteje'mkii qe nijiwe'yi'm pa' yawtsheten, qa' nit'ijju': —jHiyee', hiye' ha'nus aka' qi witset'ik'i Babilonia witset'ik'i t'untax, qe in ewi't horate qa hats week i'n epji' pa' antanithenkeye'j!—

11Qa nekhewe' wekwek t'ihinij qa' nayintaxik'i qa' nanaitaxik'i iye, qe hats ham pa'qu' nataqhayijets pekhewe' t'ihintaxij:

12olots pe' oro, plata, utel telits le'sits, qa ne'ej hik lunnyejeitax iye utel telits le'sits hiyits perlas, pe' elesei penyilots, na'aj witpalinek, na'aj sila penyilo qa na'aj s'e' iye penyilo, qa week iye ke' lunnyejeite wetju't najak ewjisii, qa pe' laqsijiju' ta'hijets ne'ej qits lek'unhetii na'aj elefante, qa ne'ej najak le'sits iye, qa ne'ej nijketits maaja (bronce), qa ne'ej nijketits no' (hierro), qa ne'ej utel fo' mármol,

13qa t'ihinij iye lesejsets ne'ej canela, qa ni'khewepij yewjisitji' na'aj laq, qa na'aj tene'ŕju' ewjisii (incienso), qa na'aj ewjisii tene'ŕju' iye mirra, qa na'aj ewjisii iye olibano, qa na'aj wino, qa na'aj aceite ta'lets ne'ej oliva, qa na'aj fo'ji', qa ne'ej trigo, qa t'ihinij iye ne'ej wakka, ne'ej kots'etets, ne'ej tiptipits, ne'ej koyoyoyits, qa ne'ej jukhew qa efuts iye witlinhei.^j

14Week kekhewe' wekwek qi in lisu'untax hats ham e'm, qa week kekhewe' le'sits na'ltax'em hats ham ejup, qa hats nite' t'anuuyi' qu' nana'l e'm iye.

15Qa nekhewe' t'ihinij ekewe' wekwek qa qi in yipatunen qe ta'lets eke' etsju', nekhewe'en qa' ne'nitoniiha pa'qu' ts'ap'ayi'iju' qe ta'lets in nijiwe'yi'm pa' yawtsheten, qa' nayintaxik'i qa' nanaitaxik'i iye,

16qa' nit'ijju': —jHiyee', hiyee'! Ha'nus aka' qi witset'ik'i Babilonia, yeqhinatataxji' kekhewe' le'sits elesei penyilots, qa na'aj witpalinek, qa na'aj s'e' iye, qa yentaxpha'm iye ke' oro, qa ke' le'sits utel telits qa kekhewe' iye hik lunnyejeitax utel telits hiyits perlas,

17qe in ewi't horate qa hats week u'axijkii in wekwek hi'wq'axintax.— Qa week hekhewe' tenek'enhe'yij tokoyeyits (capitanes), qa hekhewe' iye

^j 18:13 Gn 36:6; Nm 31:32-35; 1Cr 5:21; Ez 27:13

h'ahinhei he' tokoyeyits, qa hekhewe' iye marineros qa week he' t'ithayijji' ha' qi iweli', qa' we'nitoniha ha' ts'ap'a'aju',

¹⁸in yi'weniiteje'm ka' letutsax in naq'axij fe't qa taya'yij wetju't in yit'ijju': —¿Ēkpa' witset qu' hik ħunye'je' aka' qi witset'ik'i?—^k

¹⁹Ma' qa yifulfulinhetipji'kii ka' sehe' he' ħeĸal, qa taya'yij wetju't, yayintaxik'i qa naitaxik'i iye, qa yit'ijju': —¡Hiyee', hiyee! Ha'nus aka' qi witset'ik'i, hik aka' qi in yipatunen nekhewe' na'li'm ne' lenhitjiyits tokoyeyits na' qi iweli'ji', qe in ewi't horaĸe qa hats week u'axju'.^l

²⁰E'ħe'sitsi'ħi'mkii, wa'sji', yatsathen, apóstoles qa profetas, qe na' Dios in yitanithen qe qa' natqa'tja'yi't epji'.—^m

²¹Ma' qa ha' ewi't ángel t'un, qa t'eku'mifi ke' qi ute in ĸuk'e'ek ne'ej ute t'ejuyets na'aj we'neqhipitju', qa nije'le'ejji'ju' ha' qi iweli', qa yit'ij: —Aka'aj'in qu' enifeny'e'je' ham naqsi'ji'ijkii qu' ejelaxti'yijju' Babilonia, qi witset, qa' nite' ħanuuyi'i qu' e'wenhetii iye.ⁿ

²²Qa' hats nite' ħanuuyi'i iye qu' netpiikaxtii etji'teje'm pe'qu' ħaxitse' pe'qu' netfiĸkii (arpistas) pe'qu' netlijsii, pe'qu' fojinjetse' (flautistas), qa pekhewepe' iye fojinjetse' (trompeteros). Hats nite' ħanuuyi'i iye qu' ne'twenhetii etji'teje'm pe'qu' ħunyejeye'ħe wetju't pe'qu' niya'yij t'ithayii etji', qa nite' ħanuuyi'i iye qu' netpiikaxtii etji'teje'm ħanye'ej ne'ej t'ejuyets na'aj we'neqhipitju'.

²³Fetitjii ħuĸa'x hats nite' ħanuuyi'i qu' nanalit epji'. Qa' hats nite' ħanuuyi'i iye qu' netpiikaxtii etji'teje'm ħanyejei ne'ej tewħe'yeiju'.

Qe nekhewe' aqhafets hik nekhewe' qits ha'ne sehe' epji', qe week ne' witsetits ĸanawitji'ijju' in ĸetweihetenin.^o

²⁴Aka' witset'ik'i te'wenhetijji' ke' ħathitsik'i ke' profetas'ik'i, qa kekhewe' iye yatsathen, qa week iye kekhewe' talanheti'yipji' ha'ne sehe'.—^p

Na' wa'sji' yiwqinhet pa' Dios.

19 ¹In hats naxijik'i in ħi'wen ekewe'en, ma' qa hepi'ye' iye pa' qi ħa'x pe' olots na' wa'sji'pha'm, qa yit'ij: —¡Aleluya! Pa' witiħiye'j, pa' witiwqiye'jji' qa pa' witt'unħa'x, yatsat'etsij na' inqe Dios,

²qe yijaalija qa yatsathenik'iħa pekhewe' ĸaxtanithenkeyejei. (Sal 19:9)

Qe hats yitanithen eke' qi witqesu'ik'i yatsaiħinets ha'ne week sehe' ipji' in wanawitjile, qa hats taqa'tja'yipji' ke' teqeĸkunenħeyik'i in naxju' ta'ħets eke' etsju'.— (Dt 32:43)^q

³Qa ewi'ħij iye in yit'ijju': —¡Aleluya! Na' letutsax eke' etsju' nite' yili'ij in ikpha'm ene' week ĸahatsiyij.— (Is 34:10)^r

^k 18:18 Ez 27:32 ^l 18:19 Ez 27:30; Ap 18:10,16 ^m 18:20 Ap 12:12 ⁿ 18:21 Ap 5:2; 10:1; 16:20; 18:11,14,22-23; Jer 51:59-64 ^o 18:23 Jer 25:10 ^p 18:24 Ap 6:10; 16:6

^q 19:2 Jn 8:16; 19:35; Ap 6:10; 15:3; 16:6,7; 17:6; 18:24; Dt 32:43; 2R 9:7 ^r 19:3 Is 34:8-10; Ap 14:11

⁴Qa hekhewe' veinticuatro (24) jukhew tenek'enhei qa he' ikwetju't (4) pakha' lunyejei qa we'niyipinju'kii qa iyinii hakha' Dios i'nipji' ha' lots'oji'la'x, qa yit'ijju': —¡Amén! ¡Aleluya!—^s

⁵Qa ha' witts'oji'la'x qa ta'hets pa' ewi't wit'ax, qa yit'ij: —Iwqinheti'tji'ha na' inqe Dios week pe' leqejkunenhei, qa week iye pe' nijiweyiju't qa pekhewe' iye nite' qits qa pekhewe' qits iye.—^t

Pa' lewhe'yejii pa' Kots'etax Ła's.

⁶Ma' qa hepi'ye' iye pa' ewi't wit'ax in P'anye'jek P'a'x ne'ej olots, qa in P'anye'jek P'a'x qe qi na'aj tsuj iweli', qa in P'anye'jek iye qe t'unik'i na'aj kimmimim, qa yit'ij: —¡Aleluya! Qe na' Yatsat'ax'inij inqe Dios ham let'unhenye'ji'iju't in t'un, hats tenek'enhei.^u

⁷Le'sitse' ine'mkiiha, qitse' ine'mha pa' witisaxi'mkii qa' jintewqinhetija iye, qe hats nam na' ne'u lewhe'yejii na' Kots'etax Ła's, qa ne' lewhe'ye' qa hats q'ax.^v

⁸Qa nekhe'en qa wetqhinataninji' ne' le'sits penyilots elesei qa tujji'ha in fo', qa le'siitsija iye ham lejili'ye',— qe na' le'wis penyilo elesei ikji', pa' le'wis lunyejei pe' yatsathen.^w

⁹Qa ha' ángel qa yit'ij yiwets: —Ika'ajji': “Le'sitsi'mkii nekhewe' te'niyinhe'yijup na' witkujiyifi na' lewhe'yejii na' Kots'etax Ła's.”— Qa yit'ij yiwets iye: —Ekewe'en yijaalija in le'lijei na' Dios.—^x

¹⁰Ma' qa honokok'entaxifi ha' ángel qu' nek'iyinii, qa yit'hi'ij yiwets: —Hasu'uj aqsi'l'j ye'mijkii kakha'an. Yakha' k'eyithayifele qa week iye nekhewe' efefetsipji' in nite' yeqeku'uk'i kekhewe' iyetij ha' Jesús. Iyinii yijat'ij na' Dios. Qe kekhewe' iyetij ha' Jesús hik kekhewe' letuk kekhewe' wi'tlijei nifel pakha' lunye'jkii hatse' (profecía).—^y

Pa' ewi't i'nipji' pa' tiptip fo'.

¹¹Ma' qa hi'weniipha'm na' wa's in qhofij, qa laxaji' ha' ewi't tiptip fo' qa ha' i'nipji' qa hii, pa'qu' hats nit'ij qa yaqsiijkii, qa hii iye, hamji' pa' qu'nte' yija'ye'. Qa yatsathenik'iha iye in inaxtanithen qa in watlan iye.^z

¹²He' lotoi leppepep hik lunye'j fe't, qa ha' le'la'apji' qa olotsipji' he' k'oobji' P'iwatai (coronas), qa na'li'm ka' ewi't witii we'nika'ajji' ham nikfe'le'ets, ewi'hi'ijjkii in nikfe'lets.^a

¹³He' yeqhinataji' saat'a'aj ke' wit'athits qa aka' hii, Le'lijei pa' Dios.^b

^s 19:4 Ap 5:8; Sal 106:48 ^t 19:5 Sal 115:13 ^u 19:6 Ez 1:24; 43:2; Ap 1:15; 14:2

^v 19:7 Mt 5:12 ^w 19:8 Ap 15:6; 19:14; Ef 2:10 ^x 19:9 Ap 1:3; 14:13; 16:15; 17:1; 20:6;

22:7,8-9,14; Is 25:6-8; Mt 26:29; Lc 13:29 ^y 19:10 Ap 1:2,9; 12:17; 20:4 ^z 19:11 Ap 3:14;

4:1; 11:19; 15:5; 16:7; 19:2; Sal 9:8; 96:13 ^a 19:12 Ap 2:17; 3:12 ^b 19:13 Is 63:1-6;

Jn 1:1-5; He 4:12

14 Qa he' oq'ophelinetsiletsi' na' wa's qa yijayanpha'm, yeqhinataji' ke' ðe'sits penyilo elesei, fo'ija qa ham ðejili'ye' iye. Qa he' ðe'wutits qa week fo' iye.

15 Ha' ðeji' hakha'an qa t'atsji'lfik'i ha' ewi'w witqatsjikinet yastax qe qa' nenfekiniju' he' week witsetits, qa ha' ðek'u' qu' netnek'enhei qa nijket. ðakha'ija in t'otsji'ju'kii ha' ðeq'itset'ij in neq'umutju' ke' uwa, hikha' pa' qi ðawak pa' Dios ham ðet'unhenye'ji'ju'w in t'un.^c

16 Ha' ðe'ntilafit qa ke' ðekumkenet' iye qa we'nika'aji' ka' ewi'w witi, yit'ij: Wittata pe' wittatal qa Yatsat'ax'inij tenek'enhe'yipji' pe' week tenek'enhei.^d

17 Qa hi'wen iye ha' ewi'w ángel ts'ap'a'apji' ne' junu', qa qi in yit'unhetik'i in taya'yii week he' na'ya'kii junatai, qa yit'ij: —Te'funi'w qa ewi'w ni'ihiji' hatse' qu' ðuji'w na' qi aqi'w ta'lets na' Dios,

18 qa' ðuji'w ne' ðesenits ke' qits wittatalik'i, qa ke' oq'ophelinetsilets ð'alheyik'i qa ke' t'unitstax jukhew'ik'i, qa ke' tiptipts'ik'i qa ke' tenilatshei iye, qa ke' jukhew'ik'i witinhei qa ke' nite' witinheitax iye, qa kekhewe' iye nite' qits qa kekhewe' iye qits.—^e

19 Ma' qa hi'wen ha' inqa'met qa he' week wittatalipji' ha'ne sehe' qa he' ðelits oq'ophelinetsilets in not'ax wetju'w qe qa nawatlani'w hakha' (Cristo) i'nipji' ha' tiptip qa hekhewe' iye ðelitsek oq'ophelinetsilets.^f

20 Qa ha' inqa'met qa te'nekumhi'yi' qa weeki'w hakha' yit'ij ðetets qu' profetaye', hikha' in metji'ji'm hakha'an qa yaqsi'j jiijkii ke' ham ðunyejeji'ju'w, ma' qa qi in yawitji'iji' hekhewe' we'nika'aj ke' ðeq'ikati' ha' inqa'met qa iyiniikii ha' ðesi'nq'al. Enewe' wetsjuk nite' talanhetii eku'nju' in tewumhitiiji'ju'kii hakha' hik ðunye'j kahi' qa fe'te azufre.^g

21 Qa kekhewepte oq'ophelinetsilets qa naq'axijju' ek ha' witqatsjikinet ta'kii ha' ðeji' hakha' i'nipji' ha' tiptip, qa week ne' junatai qa qi in ihinijju' ke' ðesenitsik'i kekhewe'en.

Pa' Satanás t'opheitii qa' namijets mil (1.000) ininqapits.

20 1 Ma' qa hi'wen ha' ewi'w ángel in te'nilitju' ta'letspha'm na' wa's teneyijju' ke' ðejinje' hakha' ham ð'aka'the'ye' (abismo) qa ðokoiiji' iye ha' qi fofo'lik'i.^h

2 Ma' qa ha' ángel qa yif'elitets in t'eku'mi' ha' ðeile', hikha' pakhaa'ij pa'aj q'oiq'oi, qa hikha' inwo'met qa Satanás iye, qa yophe'lij ha' qi fofo'lik'i qa' namijets mil (1.000) ininqapits.ⁱ

3 Qa nije'le'ejik'iju' hakha' ham ð'aka'the'ye' (abismo), ma' qa yit'onij qa yeni' ke' ðe'nikati' ha' hit'o, hats'inha qa' hats nite' nawitjiye' ene'

^c 19:15 Is 49:2; He 4:12; Ap 1:16; 2:12,16; 12:5; 14:19-20; 16:19; Is 11:4; 2Ts 2:8; Sal 2:9

^d 19:16 Dt 10:17; Dn 2:47; 1Ti 6:15; Ap 17:14 ^e 19:18 Ez 39:17-20 ^f 19:19 Ap 16:13-14

^g 19:20 Ap 13:13-17; 20:10,14; 21:8; Mt 5:22; Mr 9:43 ^h 20:1 Lc 8:31; Ap 9:1

ⁱ 20:2 Ap 12:9; Is 24:22

witsetits, ipŭ'ui qu' nafits qu' mil (1.000) ininqapitse', ma' qa' ink'aye'ŭe qu' hats mil (1.000) ininqapitse' qa' ŭ'ajhi'ij qu' netwejinhetii iye.^j

⁴Ma' qa hi'wen iye he' wits'ojilaxits qa hekhewe' i'nipji' hekhewe'en qa testi'yij pe' ŭet'unhaxits qu' nineqjeyumtshen. Qa hi'wen iye hekhewe' ŭilaxits kekhewe' we'nisa'xik'i ŭeŭalik'i in talanhetiiju' qe ta'ŭijupi' in nifel ha' Jesús qa ke' ŭe'ŭije iye pa' Dios, qa hekhewe' iye nite' iyinii ka' inqa'met qa ka' ŭesi'nq'al iye, qa nite' iye we'nika'aji' ŭotkoyehei qa ŭokoyei iye ke' ŭeq'ikati', ma' qa ihii iye, enewe'en qa te'weyik'uiju' ha' Cristo in tenek'enhei qa yamijets mil (1.000) ininqapits.^k

⁵Qa aka'an qa hik aka' pa' yojo witihijii. Qa kekhewepŭe naxju' qa nite' ihii iye ipŭ'ui qu' nanaxijik'i pe' mil (1.000) ininqapits.

⁶ŭe'wisi'mkii qa ŭe'wisija iye pakha' qu' na'n ji'teje'm pakha' yojo witihijii. Pa' teke'lenju' witwamhi' ham pa'qu' ŭet'unha'xe' qu' na'nipji' pekhewe'en, qe enewe'en ŭaqa pa'il hatse' pa' Dios qa ha' Jesucristo, qa' netnek'enhe'yi'ŭ hakha'an pe' mil (1.000) ininqapitsji'.^l

Pa' Satanás qa tewumhitii'ju' pa' fe't.

⁷Qu' nanaxijik'i pe' mil (1.000) ininqapits, qa pa' Satanás qa' netwejinhetii in t'opheŭititax.

⁸Ma' qa nakfik'i qa' nawitji iye pe' week witsetits ha'ne week sehe' epji' Gog qa pa' Magog, qa' nonoŭet wetju'ŭ qe qa' net'ililit qu' nawatlan. Qa ka' uja'x hekhewe'en hik ŭunye'j na'aj isa'x ŭotkoyek'i na'aj qi iweli'.^m

⁹Ma' qa nekipji' weju'ŭij ha'ne week sehe' epji', qa k'ooyijji' in yeqewuk'un ha' ŭewhi'we't hekhewe' yatsat'etsij pa' Dios, qa nakha' iye witset yisu'un pa' Dios. Qa te'nilitŭeju' ka' fe't ta'hiipha'm na' wa's, ma' qa week naq'axij fe't'.ⁿ

¹⁰Qa ha' inwo'met, hikha' nawitjiju'kii week ekewe'en qa tewumhitii'ju' ha' fe't hik ŭunye'j ka'ŭi qa t'ijuje fe't azufre, hik hakha' tewumhitii'ju'kii iye ha' inqa'met qa hakha' iye yit'ij ŭetets qu' profetaye', qa' hikha' qu' nejtis'le'e' wetju'ŭkii neŭuts qa najai nite' yili'ij ene' week ŭahatsiyij.^o

Wetjeyumtshen ts'ap'a'afi pa' witts'o'ji'la'x fo'.

¹¹Qa i'nk'aŭe qa hi'wen iye ha' qi witts'o'ji'la'x fo', qa hakha' i'nipji', hikha' in yi'wen ha' sehe' qa ha' wa's qa ilatkii, qa hekhewe' sehe' qa ha' wa's qa hats ham pa'qu' na'ni'.^p

¹²Qa hi'wen he' naxju' qits qa ke' nite' qits, ts'ap'a'afi ha' witts'o'ji'la'x, qa he' witfaakanhei qa wenit'ij qhof, qa hakhap iye witfaakanek qa

^j 20:3 Dn 6:17; Mt 27:66; Ap 12:9 ^k 20:4 Dn 7:22; Mt 19:28; 1Co 6:2-3; Ap 1:2,9; 2:8; 3:21; 6:9; 12:17; 13:12-16; 19:10; Is 25:6-8; Mt 9:18; Lc 13:29; Ro 14:9 ^l 20:6 Ap 1:3,6; 5:10; 14:13; 16:15; 19:9; 20:14; 21:8; 22:7,14 ^m 20:8 Is 11:12; Ez 7:2; Ap 7:1 ⁿ 20:9 2R 1:10,12; Ez 38:22; 39:6; Lc 9:54 ^o 20:10 Ap 19:20; Mt 25:41 ^p 20:11 Is 51:6; Mt 24:35; 2P 3:10; Ap 18:21

wenit'ijek qhof iye, hikha' ha' witfaakanek t'ejuyets pa' witiŋa'x. Ma' qa he' naxju' qa' tejeyumtshenhetiyij week pekhewe' yaqsiijkii we'nika'ajji' hekhewe' witfaakanhei.^a

¹³Qa ha' qi iweli' qa neka'xets qu' netisij hekhewe' i'nji' naxju', qa hakha' witwamhiye'j qa hakha' iye te'nq'itset'ij pe' naxju' hii Hades qa neka'xets iye qu' netisij hekhewe' i'nji' ek naxju'. Ma' qa tejeyumtshenhetiyij week ewifei pa' ŋunyejei pekhewe' yaqsiijkii pa'aj.

¹⁴Ma' qa ha' witwamhi' qa hakha' iye te'nq'itset'ij pe' naxju' hii Hades qa tewumhiti'yiiju'kii hakha' fe't hik ŋunye'j kaŋi'. Hik ha'ne fe't hik ŋunye'j kaŋi' hii, “teke'lenju' witwamhi'.”^r

¹⁵Pakha' nite' te'wenhetijji' pa'qu' ŋiye' ha' witfaakanek t'ejuyets pa' witiŋa'x qa' netwumhitiijiju' ha' fe't hik ŋunye'j kaŋi'.

Pe' ink'aihits wa's qa sehe'.

21 ¹Ma' qa hi'wen ha' wa's ink'ayik qa ha' sehe' ink'ayik iye, qe ka' hayiits wa's qa ka' sehe' iye hats hamits, qa hats ham iye pa'qu' qi iweli'ye'.^s

²Qa hi'wen iye ha' qi te'wis witset, ham u'axi'i, Ink'ayik Jerusalén, in ta'letspha'm ha' wa's, te'nilitju' nukinju' pa' Dios. Qii'ija in te'wis, hats week yijat'etsju' hik ŋunye'j ne'ej ewi't efu in hats yamets ŋahats'ij te'whe'yejii qa wanaqsiijja.^t

³Qa hepi'ye' pa' ewi't t'unik'i wit'ax ta'lets ha' witts'oji'la'x, qa yit'ij: —Jeŋ qeku'nek, hane'ej na' i'ni' na' Dios hats i'nji'teje'm ne' jukhew qa efuts iye, qa nakha'an hats i'nji'ju'ha nekhewe'en qa ŋakha' qu' letset'i'ijha, qa hik nakhaa'ija Dios in i'nji'ju'.^u

⁴Qa ŋakha' qa' nenli'ju' week pe' let'il nekhewe'en, qa pa' witwamhi' qa' hats hame' iye, qa' hats hame' iye pa'qu' u'axi' i'mkii itawje'met, hats ham iye ipe', ham iye a'taxe', qe week kekhewe' yojo in na'l wekwek hats hamits.—^v

⁵Ma' qa ha' i'nipji' ha' witts'oji'la'x qa yit'ij: —Jeŋ qeku'nek, yakha' week hink'aihit eke' week wekwek.— Qa yit'ij iye: —Ika'ajji', qe ekewe' wi'tlijei yijaalija qa yijaalija iye qu' hik ŋunye'je' pa'qu' hats nit'ij.—^w

⁶Qa yit'ij yiwets iye: —ŋHats uja'xŋe! Yakha' hik yijunye'j ne'ej witq'ikati' “Alfa” qa ne'ej “Omega”. Qe yakha' yojo qa yakha' iye hetke'lenju'. Pakha' qu' ne'niyayu' yakha' qu' hetis'i'ij ham ŋaja'ye' ta'lets na' niwekŋe iweli' ta'lets na' witiŋa'x.^x

^a 20:12 Dn 7:10; 12:1; Is 4:3; 34:16; Ap 3:5; 13:8; 17:8; 20:15; 21:27; Sal 62:12; Jer 17:10; Ro 2:6; 1P 1:17 ^r 20:14 Is 25:7-8; 1Co 15:26 ^s 21:1 Is 65:17; 66:22; 2P 3:13; Ap 13:1 ^t 21:2 Ga 4:26; He 11:10; Ap 3:12; 19:7; Is 61:10 ^u 21:3 Lv 26:11-12; Jer 31:33; Ez 37:27; Zac 8:8 ^v 21:4 Is 25:8; 30:19; 35:10; 42:9; 51:11; 60:20; 65:19; Ap 7:17; Os 13:14; 1Co 15:54 ^w 21:5 Ap 22:6 ^x 21:6 Ap 1:8; 16:17; 22:13; Is 41:17; 44:3,6; 48:12; 55:1; Jn 4:14; 7:37; Sal 36:9; 42:1-2; Jer 2:13

7 Pakha' qu' nanaxij qa' hetisij ekewe' wekwek, qa Yakha' qu' ñeque Diose'yij qa ñakha' qa' ya'si'ij.^y

8 Qa nekhewe' ñe ifinhetets nijiweyipji' qu' netetfelyij, qa nekhewe' inqeku', qa nekhewe' hats nite' yoksi'wen ñewu'ets, qa nekhewe' eqek'unhets, qa nekhewe' wanawitjiju'kii ñ'esenits, qa nekhewe' weihetets, qa ne' iyinii ne' witeqsi'nq'alits, qa week iye nekhewe' ejtitsits, qu' nana'lek pa'qu' natsat'etsijek nekhe' hik ñunye'j kahi' qa fe'te azufre, hik nakha' na' teke'lenju' witwamhi'.—^z

Pa' ink'ayik Jerusalén.

9 Ma' qa nam ha' ewi'ñ hekhewe' wetsjuk tatsai (7) angelits, hik hekhewe' t'eku'mi' he' wetsjuk tatsai (7) tok'ol (copas) topolij ke' teke'lenju' wetsjuk tatsai (7) yaats'e'ej ka' sehe', qa yit'ij yiwets: —Te'ñun, qu' k'ethinij ne' inanyi', ñewhe'ye' na' Kots'etax Ña's.—^a

10 Ma' qa tseka'xiipha'm iye espiritule in tseka'xiipha'm ke' qipha'mha utek, qa ts'ethinij ha' qi witset ham u'ñaxi'i, Jerusalén, in te'nilitju' ta'ñetspha'm ha' wa's nukinju' pa' Dios.^b

11 Ha' witset qii'ija in lepepkii yitujinhetji' pa' ñesa'x pa' Dios, ka' ñelepep hik ñunye'j ñelepep ne'ej ñe'wis qa inyetax ute ñi jaspe na'ñje'mkii.^c

12 He' ñekuwelii ha' witset na'ñ ha' qipha'mha ñejilafi' qa doce (12) he' ñejil, qa week he' ñejil ewi'ñeikii in i'ñji' yeje' he' i'ñji' angelits, qa week we'ñika'aji' iye ke' doce (12) ñiyits pe' ñelits pa' Israel'ik'i.

13 Wetshetk'ewi'ñ he' ñejil te'weyij ne'ñu'uju'ñ, qa wetshetk'ewi'ñ iye he' ima'x te'weyij, qa wetshetk'ewi'ñ iye he' i'wk'uuyi'ñ te'weyij qa wetshetk'ewi'ñ iye he' tefe te'weyijek.^d

14 Ha' ñejilafi' ha' witset na'ñ he' doce (12) ñetkui, qa hekhewe'en qa we'ñika'aji' ke' doce (12) ñiyits he' doce (12) apóstoles ñijatshenhei ha' Kots'etax Ña's.

15 Qa hakha' haifaakate'yi'ñ ángel, na'ñi'm hakha' ñeqjeyumtshela'x yaqamax oro, qe qa' nejeyumtshenji' ha' witset, qa he' ñejil qa ha' ñejilafi' iye.^e

16 Ha' witset week uja'x wetju'ñ ha' ña'j qa ha' ñepk'eji' (cuadrado). Ma' qa yejeyumtshenji' ha' witset yit'iji' ha' ñeqjeyumtshela'x, qa yamets dos mil doscientos (2.200) kilómetros ña'j qa ñepk'e' qa ñuk'epha'm iye, week uja'xji'.

17 Ma' qa yejeyumtshenji' iye ka' ñuk'eje'm ha' ñejilafi', qa yamets sesenta y cinco (65) metros, qa in ñunye'jek ñeqjeyumtshela'x na'aj jukhew ha' ángel in yejeyumtshenji'.

18 Ha' ñejilafi' yaqamax ke' utel jaspe, qa ha' witset qa yaqamaxi' oro na'ñje'mkii hik ñunye'j leme.

^y 21:7 Ap 2:7; 2S 7:14 ^z 21:8 Ap 19:20 ^a 21:9 Ap 16:1 ^b 21:10 Ap 1:10; 4:2; 17:3; Ez 40:2 ^c 21:11 Is 60:1-2 ^d 21:13 Ez 48:30-34 ^e 21:15 Ap 11:1; Ez 40:3

19 He' hetkui ha' lejilafi' ha' witset qa tik'eyi' week ke' lunyejeite wetju'l le'sits utel. Ke' yojo hetuk tik'eyi' ne'ej jaspe, qa ke' yojo'opji' qa zafiro, qa kekhep iye qa ágata, qa kekhep iye qa esmeralda,^f

20 qa kekhep iye qa sardónice, qa kekhep iye qa sardio, qa kekhep iye qa crisólito, qa kekhep iye qa berilo, qa kekhep iye qa topacio, qa kekhep iye qa crisopraso, qa kekhep iye qa jacinto, qa ke' yamets doce (12) qa hii amatista.

21 Hekhewe' doce (12) lejil hekhewe'en doce (12) perlas, ewi'l perla wanaqsiijkii ewi'l leji'. Ha' wit'ikheyi'j ha' witset qa yaqamax ha' orotax qa na'leje'mkii hik lunye'j leme.

22 Ham hi'weni'i' pe'qu' witlijtsitjiye' hakha'an, qe pa' Yatsat'ax'inij, hik pakha' Dios ham het'unhenye'ji'iju'l in t'un, qa ha' Kots'etax Ła's iye, hik nekhewe' lelijtsitjiyij.

23 Ha' witset nite' yite'jii pe'qu' junuye' qa pe'qu' juwele' iye qu' nanaliti'pji', qe pa' Łesa'x pa' Dios hikpa' nalitkii, qa ha' Kots'etax Ła's qa hikha' łefetijtjii.^g

24 Pe' witsetits qu' nijalki'sji'kii ha' na'lkii ta'łets ha' witset, qa pe' wittatalipji' ha' sehe' qa' nenka'xji'jii pe'qu' łeqistitse'ji'jij pe' qits łewekwekits.^h

25 He' lejil nite' tit'oyik'i week nełuts, ehe, qe ham naja'xi'i.

26 Qa pe' witsetits qa' nenka'xji'jii pe'qu' łeqistitse'ji'jij pe' qits łewekwekits qa qu' qi qu' niwqinhetji' iye.ⁱ

27 Nite' l'anuuyi'i qu' nuyetsji' hatse' hakha'an pa'qu' u'axe', nite' iye pa'qu' naqsiijkii pe'qu' neqwepin, qa pa'qu' aqawitjina'xe' iye, qe uja'xłe yijat'ij qu' nuyetsji' hatse' pekhewe' we'nika'ajji' pe' liyits ha' witfaakanek t'ejuyets pa' witiłax łafaakanek ha' Kots'etax Ła's.^j

Pa' iweli' ta'łets pa' witiłax.

22 ¹Ma' qa ha' ángel qa ts'ethinij iye ha' ewi'l haqqi', hik hakha' iweli' ta'łets pa' witiłax, qi in na'liiju' hik lunye'j na'aj na'le'mkii, qa ta'łji'teje'm ha' łots'oji'la'x pa' Dios qa ha' Kots'etax Ła's iye.^k

²Ha' iweli' qa ikji'teje'm łeqewuk'u'uk'li' ha' wit'ikheyi'j ha' witset, qa he' wetsjuk łotkoyehei ha' haqqi' qa ikik'iju' he' najkakui witiłax, qa week juwelitsji' tei. Qa he' łesejets he' najkakui qa hikhe' łeqjunhetitsij he' witsetits.^l

^f 21:19 Ex 28:15-21; Is 54:11 ^g 21:23 Is 24:23; 30:26; 60:19-20; Zac 14:6-7; Ap 22:5

^h 21:24 Is 42:6; 49:6,7,23; 60:3,5,10 ⁱ 21:26 Is 60:11 ^j 21:27 Is 35:8; 52:1; Ap 3:5; 13:8; 17:8; 20:12,15 ^k 22:1 Ez 47:1-2; Jl 3:18 ^l 22:2 Gn 2:9; 3:22

³Qa week pakha' uł'ax hats hami' ha' sehe'. Qa ha' łots'oji'la'x pa' Dios qa ha' Kots'etax Ła's iye qa' na'nji'ju'ha ha' witset, qa pe' łeqejkunenhei (łelits) qa' net'ithayi'yi'mkiiha.^m

⁴Enewe'en qa' ni'wenija pa' łeju's, qa ka' łii qa' na'ni' łotkoyehei.ⁿ

⁵Hats ham pa'qu' naja'xe', qa hats nite' hamik'ui pe'qu' fetitjiye' nite' hamik'ui iye ha'ne ł'ula'x ne' junu', qe pa' Yatsat'ax'iniy Dios qu' nanaliti'pji' hatse', qa łekhwel pe' łelits qu' netnek'enhei ene' week łahatsiyij, nite' yili'ij.^o

Hats nite' toxik'ui qu' nanam pa' Cristo.

⁶Qa ha' ángel qa yit'ij yiwets iye: —Ekewe' wi'tłijej yijaalija qa yijaa'ija iye qu' hik łunye'je' pa'qu' hats nit'ij. Qa na' Yatsat'ax'iniy, hikna' łeqe Dios ne' łeqe espiritul ke' profetas'ik'i, nukin ha'ne łąqa ángel qe qa' nethinij nekhewe' łeqejkunenhei ekewe' wekwek hats nite' toxik'ui qu' łunyeje'kii.—^p

⁷Qa pa' ł'a'x ha' Jesús qa yit'ij: —łHats nite' toxik'ui qu' natsam! Łe'wisi'mkii pakha' qu' netk'enik'i eke' wi'tłijej nifel pakha' łunye'jkii hatse' (profecía) i'nji' ha'ne witfaakanek.—^q

⁸Yakha', Juan, yakha' hepi'ye' qa hi'wen iye ekewe' wekwek. In hepi'ye' qa hi'wen iye, ma' qa honokok'entaxifi ha' ángel qu' nek'iyinii hikha' ts'ethinij ekewe' wekwek.

⁹Ma' qa yi'tłi'ij yiwets: —Hasu'uj aqsi'j ye'mijkii kakha'an. Yakha' k'eyithayifele qa week iye nekhewe' profetas ejefetsipji' qa nekhewe' iye nite' yeqeku'uk'i ekewe' wi'tłijej i'nji' ha'ne witfaakanek. Iyinii yijat'ij na' Dios.—^r

¹⁰Qa yit'ij yiwets iye: —Hasu'uj qu' aqsi'je ekewe' wi'tłijej nifel pakha' łunye'jkii hatse' (profecía) i'nji' ha'ne witfaakanek, qe pa' łahats'ij hats met.^s

¹¹Pakha' nite' yisu'un qu' nili'ij in yaqsiijkii pakha' nite' yatsathen, yape iwejinłi'ihij. Pakha' nite' yisu'un qu' nili'ij in yaqsiijkii pa' uł'ax, yape iwejinłi'ihij. Qa pakha'łe yaqsiijkii pa' yatsathen, qa' nakipji'ha qu' naqsiijkii. Qa pakha' yaqsiijkii pa' łe'wis, qa' hasu'uj nili'ij qu' naqsiijkii.^t

¹²łHats nite' toxik'ui qu' natsam! Qa nekhewe' qu' hijaninij qa' henka'x hats'inha qu' hijaninij week ewiłe inłuk'e ek pakha' hats łuk'e' pa'qu' naqsiijkii.^u

¹³Yakha' hik yijunye'j ne'ej witq'ikati' “Alfa” qa ne'ej “Omega”. Qe yakha' yojo qa yakha' iye hetke'lenju'. Yakha' henju' qa yakha' iye qu' hilinenij.^v

^m 22:3 Gn 3:14-19; Zac 14:11 ⁿ 22:4 Ex 33:20; Sal 17:15; Mt 5:8; Ap 7:3; 9:4; 13:16; 14:1,9; 17:5; 20:4 ^o 22:5 Zac 14:7; Ap 21:25 ^p 22:6 Ap 1:1; 3:14; 19:11; 21:5; Dn 2:28-29,45
^q 22:7 Ap 1:3; 3:11; 14:13; 19:9; 20:6; 22:14 ^r 22:9 Ap 19:10 ^s 22:10 Dn 12:4; Ap 1:3; 10:4 ^t 22:11 Ez 3:27; Dn 12:10 ^u 22:12 Is 40:10; 59:18; 62:11; Jer 17:10; 25:14
^v 22:13 Ap 1:8,17; 21:6

14 Ñe'sitsi'mkii pekhewe' qu' hats nempuli'jju' pe' ñeqhinatai qe qa' ñeke'ye' qu' netuj hatse' ne' ñei ne' najkak ta'lets pa' witi'la'x qa qu' nuyii iye nekhewe' ñejil na' witset.^w

15 Nekhewe' ñe hik ñunyejei nunajits qa i'ni' nakha' i'nfik'i, qa nekhewe' iye weihetets, qa nekhewe' iye wanawitji'ijju'kii ñ'esenits, qa ne' eqek'unhets, qa ne' iyinii ne' witeqsi'nq'alits, qa week iye nekhewe' qi pa' ñeqsu'unka'xij pa' witwejtitsi' qa nite' yili'ij.—^x

16 —Yakha', Jesús, yakha' he'nukin ei na' yaqa ángel hats'inha qu' nefeli'm week ekewe' wekwek qa' enfeli'm ne' witi'ljitsitjiyits. Yakha' ñefitets qa hata'lets iye ka' David'ik'i, yakha' iye neluwoki' tujji'ha in hats neluyu'kii.—^y

17 Pa' Espíritu Santo qa ke' witiwhe'ye' qa yit'ijju': —Ñe'ñun!— Qa pa'qu' hats nimp'i'ye' qa' ni'tjiijek: —Ñe'ñun!— Qa pa'qu' ne'niyayu', ñe'ñun! Qa pa'qu' nisu'un, qa' niya'ji' ham ñaja'ye' na' iweli' ta'lets pa' witi'la'x.^z

18 Yakha' hiwjutsiqeni'mha week pekhewe' qu' nepiye'ek'i ekewe' witi'ljei i'ñji' ha'ne witi'faakanek nifel pakha' ñunye'jkii hatse' (profecía): pakha' qu' nukintaxetsji' pe'ye' iye ekewe' witi'ljei, qa pa' Dios qa' nenipji' ekewe' qu' naats'e'ej we'nika'ajji' ha'ne witi'faakanek.

19 Pakha' qu' niwu'mfik'i pe'ye' ekewe' witi'ljei i'ñji' ha'ne witi'faakanek nifel pakha' ñunye'jkii hatse' (profecía), pa' Dios qa' niwu'mjiik'uifik'i' ek ne' najkak ta'lets pa' witi'la'x qa na' witset ham u'ñaxi'i, hik enewe' we'nika'ajji' ha'ne witi'faakanek.^a

20 Hakha' yiwjutsiqen ekewe' wekwek yit'ij: —Ehe, aje'eñ qu' natsam.— Amén, yape ente'nilitju' Yatsat'ax'inij Jesús.^b

21 Pa' ñeqi'fenkeye'j ha' Yatsat'ax'inij Jesús qu' na'ni'ñ ejupkii e'weeki'ñ. Amén.

^w 22:14 Ap 1:3; 14:13; 16:15; 19:9; 20:6; 22:7 ^x 22:15 Ap 21:8 ^y 22:16 Ap 2:28; 5:5; Is 11:1,10; Ro 1:3; Nm 24:17 ^z 22:17 Ap 21:6 ^a 22:19 Dt 4:2; 12:32 ^b 22:20 Ap 1:2; 1Co 16:22